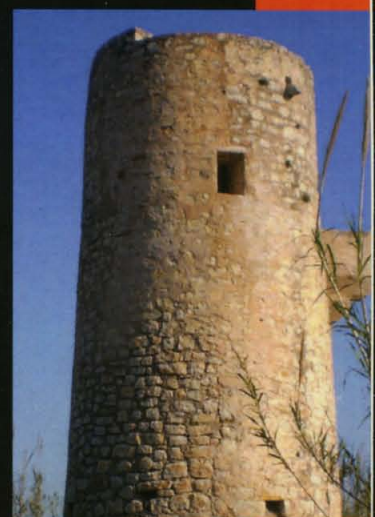

Joan Noguera Tur, Adrián Ferrandis Martínez
Mar Riera Spiegelhalder

Pla de recuperació i valorització dels recursos culturals de Tavernes de la Valldigna

Estudios y Documentos

10

Pla de recuperació i valorització dels recursos culturals de Tavernes de la Valldigna

Joan Noguera Tur
Adrián Ferrandis Martínez
Mar Riera Spiegelhalder

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Colecció: Desenvolupament Territorial
Sèrie Estudis i Documents, 10

Director: Joan Romero

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional.

© Del text: els autors, 2011

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2011

DOI: <http://dx.doi.org/10.7203/PUV-OA-8168-7>

ISBN: 978-84-370-8167-0 (Paper)

ISBN: 978-84-370-8168-7 (PDF)

Edició digital

ÍNDEX

1	Introducció	7
2	Formulació d'Hipòtesis i Objectius	9
3	Descripció de la Metodologia de treball.....	11
	3.1 Procés d'Inventari i Catalogació dels Recursos Culturals de Tavernes de la Valldigna	11
	3.2 Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals (DFRC).....	12
	3.2.1 Definició de variables.....	13
	3.2.2 Homogeneïtzació de variables.....	18
	3.3 El Procés de Participació Ciutadana	20
	3.4 Diagnòstic Integrat.....	21
	3.5 Disseny Propostes d'Actuació.....	22
4	Marc Teòric i Conceptual	23
5	Inventari de Recursos Culturals	27
6	Resultats.....	29
	6.1 Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals	29
	6.2 Procés de Participació Ciutadana	36
	6.2.1 Metodologia	36
	6.3 Diagnòstic Turístic-Cultural Integrat: DAFO	44
	6.3.1 <i>Anàlisi Extern: Amenaces i Oportunitats</i>	44
	6.3.2 <i>Anàlisi Intern: Debilitats i Fortaleses</i>	46
7	Propostes d'Actuació.....	53
8	Referències bibliogràfiques.....	87
9	Annexes.....	89
	9.1 Annex 1. Model fitxes treball de camp	91
	9.2 Annex 2. Model entrevistes agents municipals	93
	9.3 Annex 3. Model de qüestionari per als membres de la Comissió de Diagnòstic i Propostes.....	95

ÍNDEX d'ESQUEMES

Esquema 1. La conversió d'un recurs cultural en producte turístic	12
Esquema 2. Model de taula per al Anàlisi de Factibilitat.....	13
Esquema 3. Cultura i territori: una relació per al desenvolupament.....	24

ÍNDEX de GRÀFICS

Gràfic 1. El nou quadrat del desenvolupament	24
Gràfic 2. Anàlisi de necessitats culturals.....	26

ÍNDEX de FIGURES

Figura 1. Exemple fitxa de recurs material	28
--	----

ÍNDEX de TAULES

Taula 1. Organitzacions que componen la Comissió de Diagnòstic i Propostes.....	21
Taula 2. Puntuació Ponderada Recursos Materials	30
Taula 3. Puntuació Ponderada Recursos Immaterials	31
Taula 4. Potencial d'ús Turístic i Conservació Cultural (Recursos Materials)	33
Taula 5. Potencial d'ús Turístic i Conservació Cultural (Recursos Immaterials)	34
Taula 6. Comparativa entre Estat Actual i Potencial d'ús (Recursos Materials).....	35
Taula 7. Comparativa entre Estat Actual i Potencial d'ús (Recursos Immaterials).....	36
Taula 8. Perfil dels Entrevistats	39
Taula 9. Cap a on ha de dirigir-se l'Estratègia Turístic-Cultural del Municipi	40
Taula 10. Estratègies per a Assolir els Objectius Proposats.....	42
Taula 11. Anàlisi DAFO	50

1 Introducció

Al *Dictionary of the Social Sciences*, Gould and Kolb, defineix el terme “Cultura” de la següent manera: “*La cultura consisteix en un conjunt de models de comportaments adquirits, implícits i explícits que, transmesos mitjançant símbols, constitueixen els elements distintius dels grups humans*”. Amb freqüència el terme és emprat per referir-nos als coneixements i esdeveniments musicals, artístics, d’una persona o municipi però, oblidem que cultura és també la gastronomia típica d’una zona, els jaciments d’èpoques i cultures que abans han ocupat el mateix territori, les festes patronals, fins i tot els paratges mediambientals amb què compta el territori.

Durant l’any 2009, l’Ajuntament de Tavernes de la Valldigna, per mitjà del seu alcalde, va manifestar a la Universitat de València l’interés en dur a terme un anàlisi dels recursos culturals del municipi i del seu potencial de recuperació i posada en valor, tant per a la seua utilització com a recurs de desenvolupament, com per a l’ús i gaudiment de la ciutadania, i el reforçament de la identitat territorial. Com a conseqüència, la Unitat de Recerca LOCSUS (*Research Unit on Local Development and Territorial Sustainability*) de l’Institut de Desenvolupament Local del Centre Internacional de Gandia va rebre l’encàrrec de desenvolupar un Pla de Recuperació i Valorització dels Recursos Culturals de Tavernes de la Valldigna, i que es recull en aquest document.

El present treball cataloga els recursos culturals de Tavernes de la Valldigna per tal d’identificar els “elements distintius”, tant materials com immaterials, amb què compta aquest municipi i que hauran de constituir el punt de partida per a realitzar una proposta que permeta una millor i més adequada posada en valor dels mateixos, fet que enriquirà l’economia i la societat local.

La planificació estratègica com a ferramenta de desenvolupament local d’èxit i de futur és àmpliament acceptada i adoptada per molts territoris, al menys des del punt de vista conceptual. Però en parlar d’aquesta, es tendeix a pensar en plans econòmics i urbanístics, obviant uns valors determinants en un territori com són els ambientals, socials i culturals. La intenció de catalogar tots els bens que el terme disposa, no és altra que la de realitzar una proposta sòlida, coherent i de futur que permeta convertir els recursos existents en productes turístics, esdevenint els últims en recursos econòmics que enriqueixen la localitat.

La importància del patrimoni cultural és manifesta a nivell de la Unió Europea. Una de les tres directrius bàsiques continguda a L’Estratègia Territorial Europea a desenvolupar per les futures polítiques territorials dels països membres és “*el desenvolupament sostenible, la gestió intel·ligent i la protecció de la legislació i del patrimoni cultural*”. L’esmentada estratègia, referent territorial a nivell comunitari, ha esdevingut altra que refereix de manera concreta a les *industries culturals*. Com en ella s’especifica, “*els sectors culturals i creatius, fomenten la creativitat i contribueixen a la innovació en altres sectors de l’economia. (...) També actuen com a multiplicador del desenvolupament local ja que constitueixen un poderós catalitzador per atreure turistes, resulten d’una importància estratègica per al creixement i la creació d’ocupació en les ciutats i tenen impactes socials significants a nivell local...*”

Un primer pas en la definició de les potencialitats culturals d'un municipi consisteix en determinar i cartografiar conceptualment el conjunt dels seus recursos culturals. Projectar els recursos culturals com elements essencials per al desenvolupament del territori, no es un procés automàtic ni espontani. La primera part del procediment consisteix en tractar de convertir determinats recursos culturals (fet per al que cal reconèixer els esmentats recursos culturals, i açò ja és un fet de relativa complexitat social, veure Rausell (2007)), en productes turístics. Per tal d'aconseguir-ho, són necessàries unes infraestructures, unes estructures de govern i un entorn més o menys organitzat, que permeten i recolzen el procés.

En aquest treball s'han fet servir ferramentes d'anàlisi emprades en diverses ciències socials, des de l'economia a la geografia, com són l'Anàlisi DAFO i la Matriu de Mercat; al temps que s'han emprat tècniques tradicionals com pot ser la revisió de treballs anteriors, l'enquesta per recollir de manera directa l'opinió dels habitants, les visites de camp per tal de completar, mitjançant l'observació directa, la catalogació d'alguns dels recursos no contemplats anteriorment, la cartografia per una visualització més àmplia i senzilla de la seua localització i per expressar de manera gràfica alguns dels aspectes del diagnòstic i l'estratègia proposada, però també altres més pròpies de la planificació estratègica territorial com ara l'Anàlisi de Factibilitat dels Recursos Culturals, element central en la valoració de l'estat i potencial d'ús dels recursos culturals materials i immaterials que es situa en la base i contribueix a justificar el programa estratègic.

Es aquest un treball amb voluntat d'aplicació per al territori objecte d'anàlisi. Per tant, no sols es presenta una investigació inicial amb aplicació de tècniques i metodologies científiques sinó que, amés, els resultats del treball constitueixen un compendi d'idees articulades al voltant d'un pla d'acció que pot ser desenvolupat amb major profunditat per programes, plans directors i altre conjunt d'actuacions per part dels agents públic i privats del territori, i que prenent proporcionar als prenedors de decisions locals un instrument clarificador que contribueix a assolir un model de desenvolupament a llarg termini del municipi més sostenible i ajustat a les necessitats i demandes de la ciutadania.

2 Formulació d'Hipòtesis i Objectius

Aquest Pla de Recuperació i Posada en Valor dels Recursos Culturals de Tavernes de la Vallidigna planteja, com a punt de partida, les següents dues **hipòtesis**:

- ***Estancament estructural de l'actual model turístic de sol i platja***

L'actual situació de crisi econòmica global, manifesta de manera més acusada els indicis d'estancament del model turístic tradicional del municipi centrat en el "sol i platja" i amb una acusada especialització residencialista. Els turistes que segueixen desplaçant-se, tot i l'actual context, demanden, més i més, una oferta més variada, innovadora, complementaria a les activitats turístiques tradicionals.

- ***Escassa posada en valor dels recursos culturals del municipi.***

Molts dels recursos culturals, materials i immaterials, es troben en estat d'abandonament, fins i tot en alguns casos no són coneguts pels propis ciutadans. Aquells reconeguts i en certa mesura valorats, no compten amb una estratègia de difusió i publicitat de l'oferta existent el suficientment desenvolupada.

Al llarg d'aquest treball es pretenen verificar o rebutjar aquestes hipòtesis.

L'enfocament metodològic emprat es qualitatiu. La tria d'aquesta aproximació s'ha fet en la creença, després confirmada, que ens permet obtenir una major profunditat en les dades recollides, una major riquesa interpretativa, i una contextualització de l'entorn i els seus detalls més acurada.

L'**Objectiu General** del treball és el disseny d'una **estratègia de recuperació i posada en valor dels recursos culturals del municipi**, de la que poden derivar-se diversos beneficis. Allò més pragmàtic és contribuir a la millora de l'actual oferta turística del municipi, impulsant un model de gestió integral de l'activitat, basat en la vertebració del territori i els seus agents. D'altra banda, es persegueix una planificació dels usos dels recursos culturals del municipi, segons els següents **Objectius Específics**:

- Impulsar el desenvolupament i la diversificació econòmica a partir de la creació de negoci i mercat a partir de la posada en valor de una part dels recursos culturals del municipi.
- Potenciar el respecte i la gestió sostenible del patrimoni cultural i natural a partir de la seua promoció, difusió i posada en valor.
- Millorar la projecció de la imatge del municipi, posicionant-la com a factor d'atracció de visitants i inversions.
- Facilitar la participació i la implicació del teixit associatiu local en el desenvolupament del projecte.

3 Descripció de la Metodologia de treball

Aquest treball consta de tres fases metodològiques consecutives. En una fase inicial, s'ha dut a terme un *Inventari i Catalogació dels Recursos Culturals de Tavernes de la Vall d'igna* mitjançant el desenvolupament d'una fitxa-model que s'ha complimentat per a cadascú dels recursos rellevants del municipi sobre la base d'informació prèvia i d'observació directa. Seguidament, i prenent com a punt de partida el inventari, s'ha fet un *Diagnòstic de Factibilitat* en el que cada recurs cultural ha estat valorat en una sèrie d'indicadors qualitius ponderats en termes del seu estat actual i del seu potencial de futur. Amb aquesta informació s'ha arribat a un Diagnòstic dels recursos culturals del municipi en el que s'ha emprat com a ferramenta una anàlisi DAFO estàndard (*Anàlisi de Debilitats Amenaces Fortaleses i Debilitats*). Amb la finalitat de contrastar els resultats d'aquest diagnòstic i de validar-los amb la societat local, s'ha dut a terme un *procés de participació ciutadana*. Aquests pilars metodològics han possibilitat l'elaboració d'un programa estratègic per a la recuperació i posada en valor dels recursos culturals de Tavernes de la Vall d'igna.

En les fases de recopilació d'informació s'ha recorregut a tècniques qualitatives d'obtenció d'informació primària, com son les entrevistes a actors clau del municipi, el model de la qual es pot consultar a l'Annex 2. Així, ha estat possible obtenir una informació més detallada de determinats recursos immaterials que d'altra manera, no hagués estat possible obtenir.

3.1 Procés d'Inventari i Catalogació dels Recursos Culturals de Tavernes de la Vall d'igna

Aquest procediment te per objecte l'anàlisi de la situació dels recursos culturals del municipi. Per a tal finalitat s'ha pres com document de partida el catàleg de bens i espais protegits del Pla General d'Ordinació Urbana vigent de Tavernes de la Vall d'igna. Aquest catàleg conté un total de 32 bens culturals. A partir de la informació que es conté en el treball previ de catalogació elaborat pel propi ajuntament, s'ha realitzat una revisió orientada a recollir la diversitat cultural i patrimonial del municipi (donant cabuda tant als recursos materials, com al patrimoni simbòlic i immaterial). El catàleg final conté un total de 31 recursos immaterials i 35 recursos materials. Per a cadascú dels elements patrimonials (recursos) considerats, s'ha desenvolupat una fitxa que recull informació rellevant no només per al procés de catalogació si no també per a la presa de decisions.

A mode d'exemple, es pot assenyalar el següent llistat de recursos culturals que han estat considerats en l'anàlisi:

- 1. Festivals culturals**
- 2. Esdeveniments**
- 3. Fires i festes.**
- 4. Patrimoni cultural:**
  - Agrícola
  - Patrimoni preindustrial
  - Jaciments arqueològics

- Patrimoni industrial
- Equipaments tècnics col·lectius: fonts, sèquies, llavadors...
- Arquitectura civil
- Arquitectura militar: castells, torres vigia...
- Patrimoni ritual i ermites
- Patrimoni mediambiental: rutes eco-turístiques, coves...
- Patrimoni gastronòmic

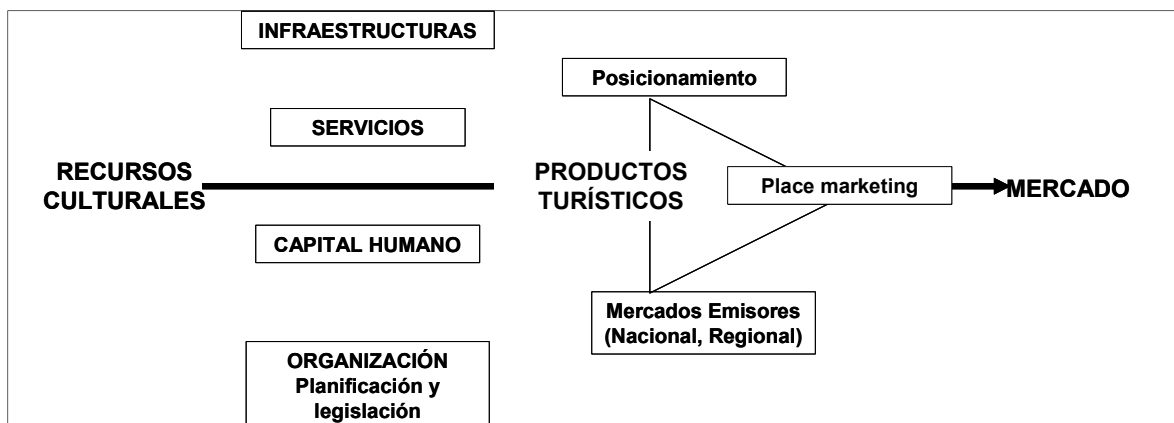
Un cop finalitzat l'anàlisi de la catalogació, es van planificar diverses jornades de *treball de camp* dirigit a la visualització i anàlisi *in situ* dels recursos inventariats que foren considerats més rellevants, de manera que es pogués contrastar el seu estat de conservació, concretar la seua localització, portar a terme un anàlisi del entorn en què es troben, realitzar una valoració inicial del potencial turístic i de conservació de cada recurs, etc. A l'Annex 1 es pot consultar un model de la fitxa de camp emprada per recollir la informació sobre el terreny. Finalitzada la visita de camp, es va procedir a cartografiar digitalment en el territori (georeferenciar) cada un dels recursos culturals identificats.

Tota la documentació obtinguda durant aquest procés ha estat integrada per formar un **Inventari Valoratiu de Recursos Culturals (IVRC)** que forma un document individual d'aquest treball i que conté les fitxes d'inventari per a cada un dels recursos d'interès i que conforma la "matèria primera" a partir de la que treballar en la consecució d'un *Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals (DFRC)* del municipi.

3.2 **Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals (DFRC)**

El pas següent al **Inventari Valoratiu de Recursos Culturals (IVRC)** ha estat la realització d'un **Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals (DFRC)** mitjançant el qual s'obté una valoració ponderada multi-paràmetre de l'estat actual dels recursos inventariats i del grau de dificultat per a la transformació d'aquests recursos en productes (turístics o purament culturals), tenint en compte el següent esquema conceptual (Esquema 1) que inclou la consideració de les variables: infraestructures, serveis, capital humà i organització institucional:

Esquema 1. La conversió d'un recurs cultural en producte turístic

Font: Rausell (2008)

Per aconseguir el diagnòstic de factibilitat, s'ha dut a terme un **Anàlisi de Factibilitat dels Recursos Culturals (AFRC)** (Esquema 2) que ha consistit en la determinació del valor dels recursos com a productes turístics i/o culturals, mitjançant models de categorització i jerarquitització. L'esquema 2 ofereix un exemple d'aquesta tècnica.

Esquema 2. Model de taula per al Anàlisi de Factibilitat

Eix. Recursos	Situació Inicial	Potencial de Mercat	Rellevància	Viabilitat (Financera, territorial... etc.)
Església				
Gastronomia				
Festes				
... Etc.				

La **metodologia** seguida a l'hora de determinar el valor de cada una de les variables s'exposa seguidament. En primera instància, donada la diferent naturalesa de les variables, tan les materials com les immaterials, ha hagut que *definir-les* amb l'objectiu de comprendre de manera més profunda i detallada la valoració atorgada a cada una d'elles en la valoració dels recursos emprada en l'*AFRC*. A continuació, amb la finalitat de poder comparar la valoració atorgada, ha resultat necessari homogeneïtzar les variables per tal de poder comparar-les i jerarquitzar-les segons la puntuació establerta. És aquesta jerarquització la que es visualitza en la *Matriu de Mercat*.

3.2.1 Definició de variables

L'anàlisi de factibilitat es fonamenta en la valoració subjectiva dels recursos culturals a partir de la determinació i categorització de un nombre de variables discretes. A continuació es descriuen les variables considerades en el cas dels recursos materials (secció 3.2.1.1) i dels recursos immaterials (secció 3.2.1.2)

3.2.1.1 Recursos materials

Accessibilitat

Aquesta variable està relacionada amb les condicions d'accés al recurs. És a dir, les facilitats o inconvenients que s'hi poden trobar en arribar al recurs. La variable es divideix en 2 sub-variables, l'accessibilitat externa i interna, que al seu torn, incorporen informació referent al tipus de via per la que circular o passar, per aconseguir arribar al recurs in situ.

Accessibilitat externa → S'entén com l'accessibilitat existent entre l'entorn local pròxim al recurs i l'àrea territorial exterior. És a dir, des de fora del terme municipal en

el què es localitza el recurs. La valoració es puntua amb un 1- *Molt dolenta*, 2- *Dolenta*, 3- *Regular*, 4- *Bona* i 5- *Molt Bona*.

A aquesta sub-variable se li afegeix el tipus de via per la que s'ha de passar per accedir externament al recurs. En aquest cas, es puntua per 1- *Sendes*, 2- *Camí de Terra*, 3- *Camí asfaltat*, 4- *Carretera*, 5- *Autopista i Vies Ràpides*.

Accessibilitat interna → S'entén com l'accessibilitat existent des de l'entorn local o municipal, fins arribar al recurs *in situ*. És des del lloc on finalitza l'accés extern en arribar al municipi, fins als peus del propi recurs. Igualment com en el cas de l'externa, es puntua amb 1- *Molt dolenta*, 2- *Dolenta*, 3- *Regular*, 4- *Bona* i 5- *Molt Bona*.

A aquesta sub-variable se li afegeix també, el tipus de via per la que s'ha de passar per accedir externament al recurs. Ara també, es puntua per 1- *Sendes*, 2- *Camí de Terra*, 3- *Camí asfaltat*, 4- *Carretera*, 5- *Autopista i Vies Ràpides*.

A més, en aquesta sub-variable interna se l'incorpora el factor temps. Els minuts necessaris per accedir *in situ* al recurs. De la mateixa manera, es pot definir com el recorregut fins completar l'accessibilitat interna, mesurat en minuts. La puntuació oscil·la segons la següent variació temporal: 1- *30 i més minuts*, 2- *Entre 20 i 30 min.*, 3- *Entre 10 i 20 min.*, 4- *Entre 5 i 10 min.*, 5- *Si és menys de 5 min.*

L'Accessibilitat global o total es calcularà a partir de la suma de totes les anteriors sub-variables, podent obtenir una puntuació màxima de 25.

Entorn

Defineix les característiques estètiques de l'emplaçament físic en el què es troba el recurs. Se li atribueix una puntuació 1- Si es considera l'emplaçament *molt poc agradable*, 2- *Poc agradable*, 3- *Agradable* i 4- *Molt agradable*.

Visibilitat del recurs in situ

Fa referència a la visibilitat del recurs, observada des de la percepció de l'ull humà, en relació a la capacitat de poder reconèixer-ho o veure-ho. En aquesta variable s'incorporen dos sub-variable, vinculades al factor distància. Aquestes són la visibilitat des de les proximitats i la llunyania.

El concepte de *proximitat*, es considera com la capacitat de percebre el recurs des d'una distància inferior als 500 metres.

D'altra banda, el concepte de *llunyania* es considera com la capacitat de percebre el recurs des d'una distància superior als 500 metres, i fins al límit perceptual de l'home que variarà depenent de diferents factors, com poden ser les condicions atmosfèriques o el relleu, entre d'altres.

Per ambdós sub-variables, la puntuació oscil·la entre 0- *No visible*, 1- *Poc visible*, 2- *Visible* i 3- *Molt visible*. La visibilitat total considera per al anàlisi de factibilitat, sorgirà de la suma d'ambdós.

Serveis disponibles

Aquesta variable ve definida per l'existència o absència en els recursos d'elements que faciliten i milloren la qualitat de la visita, així com el seu gaudiment. En aquest cas també trobem dos sub-variables, una considerada com *serveis bàsics* i l'altra, *serveis avançats*.

Per *serveis bàsics*, s'entén l'existència d'infraestructures del tipus de bancs, papereres, serveis, voreres, etc.

D'altra banda, els *serveis avançats* es vinculen amb l'existència de serveis de restauració, punts d'informació, audio-guides, panells interpretatius, existència d'infraestructures per a ús científic, etc.

La puntuació per ambdós casos és de 0- *Inexistents* i 1- per a *Existents*.

Visitabilitat

Fa referència a les dificultats que poden existir a l'hora de visitar un determinat recurs. La valoració d'aquesta variable es realitza mitjançant la puntuació. 0- *si està prohibida la seva visita*, 1- *si es permet la visita però està restringida a una sèrie de persones, o en unes èpoques determinades, o mitjançant el pagament d'una quantitat econòmica, etc.*, i 2- *si la visita és completament lliure, podent accedir-hi en qualsevol moment, sense cap tipus de restricció*.

Protecció legislativa

Es determina si el recurs cultural disposa d'algun tipus de protecció legal, establerta per qualsevol de les administracions competents en la matèria. La seva existència és positiva per dotar el recurs d'una major significació i difusió del seu coneixement, ús i gaudiment.

D'aquesta manera, se'ls atribueix un 1 *als que gaudeixen d'una protecció legislativa* i un 0 *en cas contrari*.

Potencial turístic i cultural

Ambdós variables es puntuen amb 1- *si el potencial és molt baix*, 2- *si és baix*, 3- *si és mig*, 4- *si és alt* i 5- *si és molt alt*.

Turístic-cultural

El potencial Turístic-Cultural és aquell que vincula l'existència d'un valor cultural reconegut, amb la capacitat que té a l'hora d'atreure visites turístiques al propi recurs, formant part d'un element més a considerar en els atractius turístics d'una determinada zona. Es tracta de recursos que tenen la capacitat de satisfer les necessitats dels turistes, al temps que els dota d'un component cultural i, en conseqüència, generen o poden generar una afluència turística.

Únicament cultural

El potencial únicament cultural és aquell que manifesta un valor purament cultural i que difícilment pot estar vinculat a la atracció de fluxos turístics, principalment per les dificultats de competir amb altre tipus de recursos turístics existents. Tot i això, son elements rellevants per al gaudiment de la població local i per a la generació d'identitat i valoració del propi territori i cultura.

3.2.1.2 Recursos immaterials

Es freqüent que els recursos immaterials, per les seues característiques inherents, queden en un segon terme a l'hora de plantejar estratègies de recuperació i posada en valor del patrimoni cultural. En contraposició, el seu potencial turístic i de generació d'identitat cultural es tan important com el mostrat per els recursos materials. Amb l'objectiu de comprendre de manera més profunda i amb més detall la valoració atorgada a cadascuna de les variables immaterials, es procedeix a continuació a definir-les en la valoració global dels recursos immaterials emprada en l'Anàlisi de Factibilitat .

Entorn on es realitza

Defineix l'emplaçament físic en què es troba el recurs. El seu entorn immediat i adequació pel que fa a l'esdeveniment o festa que es realitza. En el cas de productes gastronòmics o semblants, s'entén per el lloc on es realitza la seva venda. Se li atribueix la següent puntuació: *1 en cas de considerar l'emplaçament molt poc agradable, 2 en el cas de poc agradable, 3 si és agradable i 4 per molt agradable.*

Grau d'influència en l'economia local

Tracta de mesurar com influeix la realització de determinat esdeveniment o celebració de festa en el conjunt de l'economia local. Les repercussions directes i indirectes d'aquesta celebració derivades de la demanda de serveis complementaris per part dels visitants o participants en l'esdeveniment. En aquest cas, *si el grau d'influència és alt, es puntuarà amb un 3, un 2 si és mitjà i un 1 si és baix.*

Generació d'identitat cultural

Determinats recursos immaterials poden identificar-se amb la generació o reforç d'identitat cultural de les persones residents a un territori. En aquest sentit, entenem per identitat cultural el conjunt de valors, tradicions i símbols compartits per un col·lectiu social en una comunitat. Atès l'aspecte positiu d'aquesta variable, se li atorga el valor *1 en cas que el recurs generi identitat cultural i 0 en cas contrari.*

Trajectòria

Fa referència a la durada en el temps del recurs immaterial, des del seu sorgiment o la seva celebració per primera vegada. Una trajectòria més llarga es correspon amb una puntuació major en tant que li se pressuposa una major influència en la identitat cultural local. Així, *les tradicions arrelades prenen un valor de 5, les que tenen 10 i més*

anys, de 4 les que tenen entre 6 i 10 anys, de 3, les que tenen entre 4 y 5 anys, amb un valor de 2 les que tenen entre 2 y 4 anys i finalment, les d'1 any prenen el valor 1.

Implicació institucional

Es tracta de mesurar la intensitat d'implicació d'organismes, tant públics com privats, en termes econòmics, en la difusió i promoció dels recursos culturals locals. Es consideren diferents nivells institucionals: el local, el comarcal, el regional, el nacional i l'internacional. En aquest últim s'inclourien les institucions europees, però també altres fora de l'esfera europea. La valoració va lligada al nombre d'institucions implicades, independentment del nivell administratiu a què corresponguen. Si només hi ha *1 institució implicada, la valoració serà 1, 2 si hi han 2 institucions implicades, i així successivament.*

Visibilitat i gaudiment

Aquest indicador guarda relació amb l'accés al recurs segons el lloc de celebració. En alguns casos l'accés és lliure, de manera que s'entén que és gratuït i no hi ha cap impediment per gaudir-lo. Es concedeix, per tant, *la puntuació màxima, un 2.* Que l'accés siga restringit suposa que s'ha de pagar per ell. No és aquesta la situació més negativa donat que, en algunes ocasions, haver de pagar un preu simbòlic per al seu gaudiment genera una major valoració per part del públic i, per tant, la puntuació en aquest cas és un 1. Finalment, es dona la situació que l'accés siga prohibit per la qual cosa ens trobem en el cas més negatiu, pel seu caràcter excloent i es concedeix una puntuació de zero.

Protecció legislativa

Es determina si el recurs cultural disposa d'algun tipus de protecció legal, establerta per qualsevol de les administracions competents en la matèria. La seva existència és positiva per dotar el recurs d'una major significació i difusió del seu coneixement, ús i gaudiment. D'aquesta manera, se'ls atribueix *un 1 als que gaudeixen d'una protecció legislativa i un 0 en cas contrari.*

Periodicitat

És la freqüència amb què es pot gaudir del recurs en qüestió. Aquesta variable, guarda una relació més estreta amb els recursos en forma d'esdeveniments, com ara festivals, fires, concerts o representacions.

Les tradicions o recursos gastronòmics tenen atribuït un 0 en tant que no és aplicable en la seva valoració aquesta variable. *1 correspon amb una periodicitat anual, 2 trimestral, 3 mensual, 4 setmanal i finalment 5, si és diària.*

Potencial turístic i cultural

Puntuen amb *1- si el potencial és molt baix, 2- si és baix, 3- si és mig, 4- si és alt i 5- si és molt alt.*

Turístic-cultural

El potencial Turístic-Cultural és aquell que vincula l'existència d'un valor cultural reconegut, amb la capacitat que eixe valor té a l'hora d'atreure visites turístiques al propi recurs, formant part d'un element més a considerar en els atractius turístics d'una determinada zona. Es tracta de recursos que tenen la capacitat de satisfer les necessitats dels turistes, al temps que els dota d'un component cultural.

Únicament cultural

El potencial únicament cultural és aquell que manifesta un valor que difícilment, pot estar vinculat a la atracció de fluxos turístics, principalment per les dificultats de competir amb altre tipus de recursos turístics existents. Tot i això, la seua rellevància pot ser gran en relació amb el valor atorgat per la societat local.

3.2.2 Homogeneïtzació de variables

Cadascuna de les diferents variables estudiades en l'Anàlisi de Factibilitat vénen definides per un rang diferent, raó per la qual la seva comparació no resulta possible si no es fa un procés d'homogeneïtzació. En la situació de partida, cada variable està expressada en diferents unitats de mesura, el que fa difícil establir comparacions adequades entre elles perquè per a una mateixa unitat espacial aquest conjunt presentarà valors que oscil·laran entre magnituds màximes i mínimes, d'ací la necessitat d'homogeneïtzar aquestes característiques.

És a dir, l'interval entre el valor màxim i mínim que poden adoptar cadascuna de les variables, no té el mateix recorregut. Per tant i per poder obtenir una comparació adequada entre elles, és necessari que cadascuna tinga la mateixa distància entre el seu valor màxim i mínim.

Suposem que una variable ve definida pel rang:

$$X_i = [X_{i,min}, X_{i,max}]$$

on X_i és el valor que adopta la variable; $X_{i,min}$ és el valor mínim que pot adoptar segons la definició del seu rang i $X_{i,max}$ el valor màxim. Els rangs inicials de cada variable són diferents. Per això, volem homogeneïtzar totes les variables X , el que significa que desitgem convertir-les en l'interval:

$$X_n = [norm, -norm]$$

Definirem el rang d'homogeneïtzació:

$$X = [0, 1]$$

El primer que cal fer és el rang $[X_{i,min}, X_{i,max}]$ es transforme en un rang des de **0** fins un altre valor (el que siga).

Açò s'aconsegueix si al valor de X_i li restem $X_{i,min}$. Fent aquesta resta, la $X_{i,min}$ quedaria **0**, mentre que en el cas de $X_{i,max}$ quedaria $X_{i,max} - X_{i,min}$. Els valors intermedis es desplaçarien segons açò. El rang queda ara entre $[0, X_{i,max} - X_{i,min}]$ i la X_n quedarà com

$$X_n = X_i - X_{i,min};$$

Ara podem transformar el nostre rang a un rang entre **0** i **1**. Per fer-ho cal dividir la X_n entre $(X_{i,max} - X_{i,min})$. Si en el rang $[0, X_{i,max} - X_{i,min}]$ dividim ambos números entre $(X_{i,max} - X_{i,min})$ quedarà $[0, 1]$ i X_n quedaria com

$$X_n = [(X_i - X_{i,min}) / (X_{i,max} - X_{i,min})]$$

Després d'haver aplicat la fórmula anterior, les variables estan ja disponibles per a la seva comparació. Ara podem ponderar cada una d'elles, atorgant-li així una influència diferent en la suma final, segons la seua importància en l'Anàlisi de Factibilitat.

Variables dicotòmiques

Hi ha quatre variables dicotòmiques, per a les quals no s'ha procedit a la seva normalització. Aquestes són: protecció de la legislació i serveis disponibles, dins dels recursos materials, protecció de la legislació i generació d'identitat cultural, entre els immaterials.

El rang d'aquestes variable ve definit entre 0 i 1, és a dir, només poden prendre valor 0 ó 1, de manera que no cal normalitzar el seu rang. Cal recordar que l'objectiu de la normalització era unificar els rangs de totes les variables estudiada a un comú, definit entre 0 i 1. $X = [0, 1]$

Ponderació de les variables

En la realització de l'Anàlisi de Factibilitat, s'inclouen totes les variables que han estat valorades en primera instància. Ara bé, no totes elles tenen la mateixa importància, ni són considerades igual d'influents en el disseny de l'estratègia a seguir.

Per a això és necessari **ponderar els valors assignats** a cadascuna de les variables, un cop han estat normalitzats. Per ponderar hem d'assignar a cada un dels elements del conjunt, un valor diferent en funció de la seva importància relativa dins del conjunt.

En aquest cas, s'han establert 3 categories.

Si la variable és *molt rellevant* en la valoració del recurs en qüestió, es multiplicarà el valor de la variable normalitzada per 1,5.

Si la variable és *rellevant* en la valoració del recurs en qüestió, es multiplicarà el valor de la variable normalitzada per 1. En aquest cas es manté la variable inalterada, es respecta la valoració inicial.

Si la variable és *poc rellevant* en la valoració del recurs en qüestió, es multiplicarà el valor de la variable normalitzada per 0,5. S'ha utilitzat el 0,5 i no el 0 ja que si es

multipliqui per aquest número, s'anul·la la variable i per tant, no seria considerada en la suma total.

Tant en el cas dels recursos materials com en el dels immaterials, s'ha seguit una mateixa ponderació, permetent així una comparació més senzilla entre els recursos en cas de ser necessari.

3.3 El Procés de Participació Ciutadana

En qualsevol procés de planificació urbana o territorial, l'opinió de la societat local i dels usuaris reals i potencials és fonamental per a donar el pas essencial d'una proposta tècnica a una proposta compartida i, en conseqüència, més legitimada. D'aquesta manera s'incorpora l'opinió dels actors locals en el procés de planificació i s'implica als agents decisius per a la posada en marxa de les actuacions que emanen del projecte i que siguen considerades rellevants pels prenedors de decisions locals (tant l'administració local com els empresaris i col·lectius socials). Amb aquesta finalitat s'ha plantejat la realització de dinàmiques de participació ciutadana. La metodologia seguida, s'ha adaptat a la emprada pels Tallers de Visualització de Futur (EASW–*European Awareness Scenario Workshop*) de la Direcció General XIII de la Comissió de la UE, amb l'objectiu de fomentar la participació ciutadana en la definició de possibles escenaris de futur.

La Comissió de Diagnòstic i Propostes del Pla de Recuperació i Valoració dels Recursos Culturals de Tavernes de la Valldigna ha estat constituïda per un grup d'aproximadament 10-15 persones coneixedores de la realitat local i/o representants de col·lectius d'interés. La primera reunió de la Comissió va tindre com a objectiu la presentació dels treballs d'inventari i diagnòstic, i el seu debat amb els membres de la Comissió. Com a resultat es va obtenir un diagnòstic compartit de la situació dels recursos culturals del municipi. A més, es va sol·licitar als membres de la Comissió que reflexionaren sobre les que, al seu entendre, haurien de ser les línies d'acció estratègiques per a la recuperació i posada en valor del patrimoni cultural de Tavernes de la Valldigna. La segona reunió va tindre com a objectiu la presentació de la proposta estratègica per a la recuperació i posada en valor dels recursos culturals del municipi. El diagnòstic compartit havia de permetre el desenvolupament d'estratègies i accions que emanaren no sols de l'opinió dels tècnics, sinó de les aportacions de la societat local. El programa estratègic hauria de validar-se novament en la Comissió.

Taula 1. Organitzacions que componen la Comissió de Diagnòstic i Propostes

COMISSIÓ DE DIAGNÒSTIC I PROPOSTES
<ul style="list-style-type: none">
• Arquitecte municipal Ajuntament de Tavernes.
• Tècnica de Cultura Ajuntament de Tavernes.
• AEDL Ajuntament de Tavernes.
• Tècnic de Medi Ambient Ajuntament de Tavernes.
• Tècnic Auxiliar de Turisme de l'Ajuntament de Tavernes.
• Presidenta de l'associació de veïns.
• Presidenta de l'associació d'ames de casa.
• President de l'associació de comerciants.
• President Associació d'empresaris i comerciants de la Platja.
• Associació confraria verge del pilar de Tavernes de la Vallidigna.
• Associació de discapacitats de Tavernes de la Vallidigna.
• Grup de Muntanya de Tavernes de la Vallidigna.
• Societat Instructiva Unió Musical.

La funció de la Comissió de Diagnòstic i Propostes

La seua funció és constituir fòrums especialitzats per a la discussió del diagnòstic i elaboració de propostes. A l'hora de seleccionar els membres de les comissions de diagnòstic s'ha tingut en compte que ben sovint les persones que lideren els diferents sectors o institucions ho fan per la seua posició pública o política, més inclús que pels seus coneixements de la realitat empresarial o social. De la mateixa manera, també s'ha evitat que la configuració institucional s'adeqüe poc a la realitat empresarial o social (és a dir, que tinguem institucions que en realitat són poc representatives, o sectors que estan poc representats des del punt de vista de les institucions o agents teòricament cridats a complir tal funció).

La Comissió de Diagnòstic i Propostes s'ha configurat a partir de la identificació dels principals actors locals amb coneixement o interès (directe o indirecte) en l'àmbit de la cultura, el turisme i el patrimoni. Després d'un primer contacte telefònic, es va convocar els membres de la comissió a una sessió de treball amb el següent orde del dia:

1. Presentació dels membres i dels objectius de la reunió (20 minuts)
2. Presentació dels resultats del treball fins a la data (45 minuts)
  - a. Metodologia general
  - b. Inventari + Cartografia
  - c. Diagnòstic i esbós de propostes
3. Discussió del diagnòstic (tècnica de treball en grup): (90 minuts)
  - a. Ompliment dels qüestionaris individuals
  - b. Discussió de grup
4. Presentació de propostes (30 minuts)

3.4 Diagnòstic Integrat

En aquest apartat es desenvolupa un diagnòstic integrat, que engloba al conjunt dels resultats obtinguts en cadascuna de les fases anteriors. El diagnòstic emana del treball de l'equip tècnic del Pla de Recuperació i Valoració dels Recursos Culturals i es recolzarà en la informació següent:

- Inventari dels recursos culturals de Tavernes de la Valldigna elaborat per l'equip tècnic.
- Reconeixement "in situ" de tots els recursos inventariats.
- Anàlisi bibliogràfica.
- Entrevistes amb agents clau del municipi.
- Diagnòstic de factibilitat.
- Procés de participació ciutadana.

El Diagnòstic s'estructurarà a través d'un anàlisi DAFO en dos anàlisis següents:

- *Anàlisi Extern*: principals elements i processos de caràcter positiu (oportunitats) o negatiu (amenaces) que s'ubiquen fora del sistema territorial però que poden afectar-lo.
- *Anàlisi Intern*: principals elements i processos de caràcter positiu (fortaleses) o negatiu (debilitats) que s'ubiquen en el sistema territorial i, per tant, sobre els quals és més fàcil intervindre.

Els resultats d'aquest anàlisi servirà de guia per al disseny de les propostes d'actuació.

3.5 Disseny Propostes d'Actuació

Prenent com a guia el resultat del diagnòstic integrat, es prioritzen i es plantejen les diverses possibilitats d'actuació, integrant-les en el marc d'una estratègia de desenvolupament local. Es definixen d'aquesta manera les Línies Estratègiques a seguir, els Programes que les formaran, així com les Accions per a la seua consecució, elements necessaris per a la recuperació i posada en valor del conjunt dels recursos culturals de Tavernes de la Valldigna.

4 Marc Teòric i Conceptual

Diversos són els conceptes entorn als que cal reflexionar a l'hora de realitzar una investigació com la que es planteja en aquest treball. A l'hora de parlar dels recursos culturals d'un municipi, la seua posada en valor i el possible establiment de polítiques culturals resulta, en primer lloc, necessari definir el **concepte de cultura**.

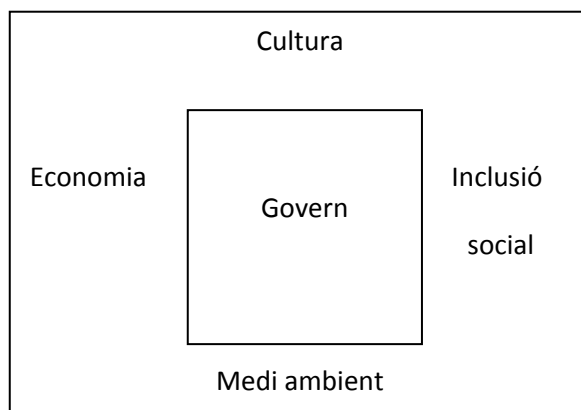
Etimològicament, el concepte de "cultura" fa referència al "cultiu" d'un individu. Després de dos segles on ha denominat una concepció cognitiva del concepte, ara es recupera el seu significat inicial dinàmic. Segons quina perspectiva prenguem, la cultura pot ser entesa "*com el sistema compartit de creences, valors i pràctiques que defineixen un conjunt humà*" (Rausell, 2007), però també "*cultura és més entesa com aquell conjunt de significats, pràctiques i expressions compartides d'un col·lectiu social*" (Rausell, 2007). La cultura esdevé alhora un dret, el dret cultural com a part de la condició humana que apareix reconegut per la UNESCO, en la declaració de Drets de l'Home de 1984, així com en l'Agenda 21 de la Cultura. Aquest article clarifica la comprensió del concepte "cultura" com un procés dinàmic, capaç de generar llibertat. Seguint l'afirmació d'Eduard Delgado (2001), "*les polítiques culturals guiades per valors prenen en consideració que la cultura és un dret humà, arrelat a la part més profunda de la dignitat*".

Tanmateix, el dret a la cultura el reconeixen la majoria dels textos constitucionals de països occidentals, en el cas de l'Estat espanyol a l'Art. 149 de la Constitució, que l'estableix com a un deure i una atribució essencial de l'Estat.

És a partir d'aquesta concepció de la cultura com un dret, que pren sentit parlar de polítiques culturals, en tant que s'entén com un dret i com a tal, tots els individus d'una comunitat poden ser participants en la vida cultural. El Sector Públic adopta ara un paper destacat, seguint el raonament de Jordi Pascual i Ruiz (2007), "*si la llibertat i el desenvolupament impliquen a la cultura, les institucions públiques necessiten trobar les lleis i les polítiques culturals, i després els programes i projectes, que puguin garantir que tots els ciutadans/ habitants de la ciutat puguin arribar amb i a través de la cultura, a un desenvolupament humà més complet*".

Parlem d'una nova concepció de desenvolupament, ampliant el clàssic triangle de desenvolupament basat en l'economia, el medi ambient i la inclusió social. Hi juguen ara un paper sòlid els agents culturals, de tal manera que cada política, pla o activitat hauria de ser avaluada segons l'impacte que pot produir en l'esfera econòmica, medi ambiental, de inclusió social i cultural. Ara adopta la forma de quadrat de desenvolupament.

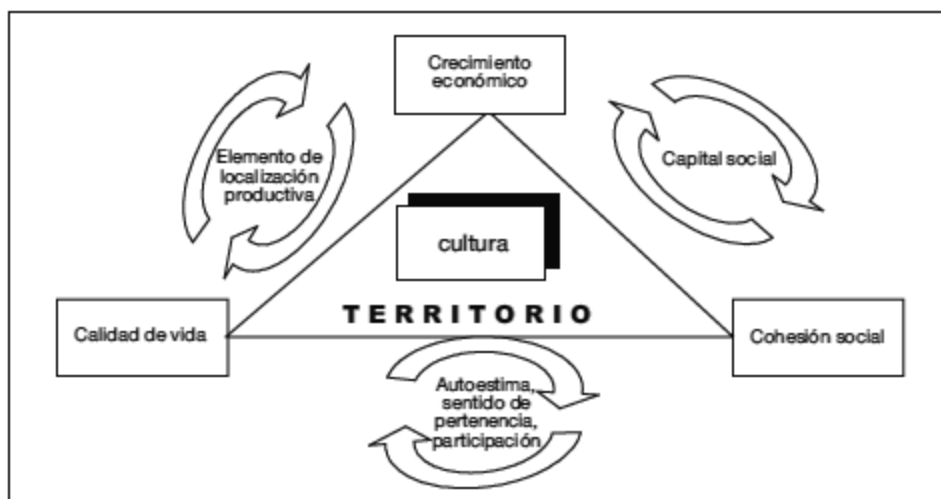
Gràfic 1. El nou quadrat del desenvolupament

FONT: Pascual *et al.*, (2007)

Per visualitzar com la cultura contribueix al desenvolupament del territori, l'esquema següent (Esquema 3) resulta de molta ajuda.

Esquema 3. Cultura i territori: una relació per al desenvolupament

FONT: Rausell *et al.*, (2007)

En aquest sentit, s'entén la política cultural com una ferramenta que pot millorar la cohesió social d'una comunitat i per tant el seu capital social i relacional, convertint-la així en una ferramenta fonamental per al desenvolupament. D'una banda, les societats cohesionades resulten més fàcils de gestionar, amb relacions individuals més denses i menys conflictives. Per extensió, el capital relacional (les institucions, relacions i normes que configuren les interaccions socials d'una societat) farà possible un major creixement econòmic, augmentant al seu torn la qualitat de vida de la societat.

Però per tal que les polítiques culturals siguin eficients i influents, cal parlar de polítiques locals, s'ha d'abandonar el tradicional concepte de polítiques *top down* i centralitzades que deixen un escàs marge a la participació ciutadana, per consolidar definitivament un període on els processos de participació ciutadana prenguen un rol

central i superen algunes de les seues actuals mancances o deficiències pràctiques. Una estructura *bottom up* on, no només el Sector Públic local prenga les decisions si no que aquestes, vinguen assessorades, elaborades, implementades i, fins i tot, avaluades, pel tercer sector. Un sector heterogeni, en molts casos incomplet, que compta amb associacions tradicionals, properes a la realitat local. En moltes ocasions, ens trobarem amb la necessitat de renovar els moviments associatius locals, generant-los la necessitat de ser més participatius, fet per al qual cal donar una “(...) *importància estratègica als espais culturals locals en la construcció d’una ciutadania organitzada (...)*” (Miralles, 2006).

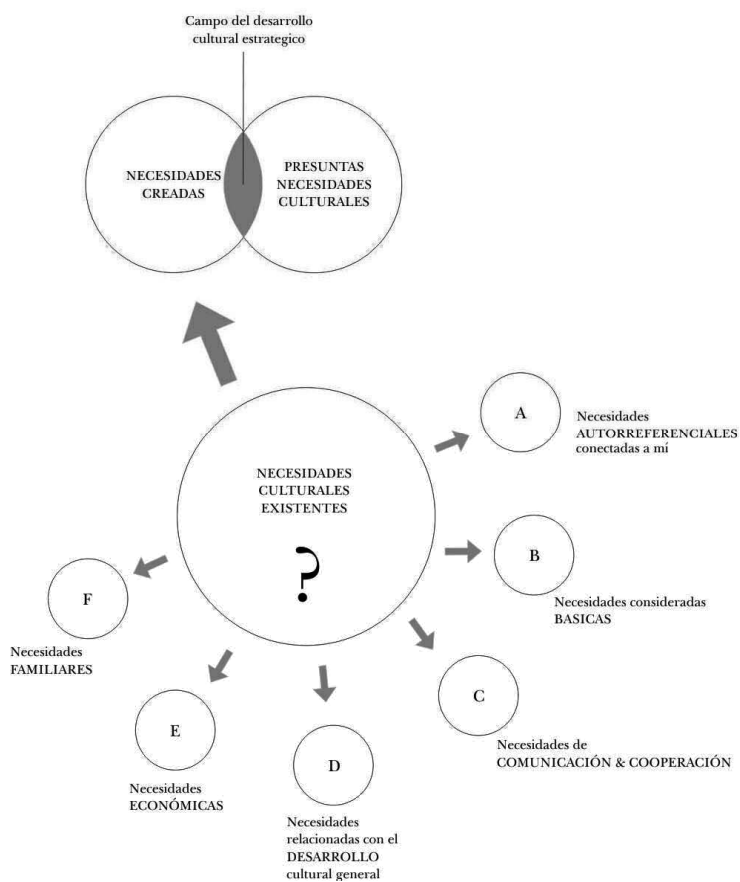
Les polítiques culturals participatives emanen d’una planificació estratègica que mobilitza i sensibilitza a la ciutadania per al què cal, en primera instància, fer un anàlisi de la situació cultural inicial en el municipi. Seguint un exercici com el del Gràfic 2, podríem fàcilment esbrinar les necessitats culturals actuals d’una localitat.

Seguidament, es procediria a definir els objectius principals i les prioritats d’acció, els actors principals, els punts crítics d’acció i de partida i finalment, es procediria a un mapeig dels recursos culturals. Donat aquest punt serien les autoritats locals les que haurien de decidir si procedir a un pla estratègic o no.

Parlar de bens o recursos culturals, és parlar de bens materials i immaterials. Entre els materials, es troben els bens patrimonials que no sempre són percebuts i valorats de la mateixa manera pel actors locals. Rausell i Carrasco (1999) proposen una sèrie d’arguments en funció dels què es poden valorar els bens patrimonials:

- *El valor artístic atribuït al be patrimonial*
- *La singularitat.*
- *L’antiguitat.*
- *El grau de conservació.*

Gràfic 2. Anàlisi de necessitats culturals

FONT: Pascua, et al. (2007)

La seua interpretació però, “és un procés de comunicació estratègica, que ajuda a connectar intel·lectual i emocionalment al visitant amb els significats del recurs patrimonial visitat per què gaudeixi i l’apreci” (Morales, 2000).

Valorar els bens patrimonials en va a permetre d’una banda, preservar-los i en alguns casos, recuperar-los. Però també ens va a permetre saber de quins ens hem de servir en major o menor grau, a l’hora d’emprar-los com a recurs estratègic de desenvolupament local.

Per tant, si admetem que la cultura contribueix al desenvolupament territorial, que aquesta es pot promoure i manifestar a través de polítiques culturals participatives i que per tant els agents locals han de tindre un rol central en el procés de gestió, avaluació i implementació, resulta necessari inventariar els recursos culturals d’un municipi i posar-los en valor, tractant de convertir els recursos culturals en productes turístics amb atractiu de mercat.

5 Inventari de Recursos Culturals

L'inventari del conjunt de recursos culturals considerats per al municipi de Tavernes de la Valldigna ha estat la primera gran tasca empírica d'aquest treball de planejament. Es tracta de posar, blanc sobre negre, la informació rellevant sobre els recursos culturals en forma de fitxes en la que apareixen exposades les seues principals característiques. D'aquesta manera, podrà valorar-se de forma estandaritzada i comparable el seu estat actual i les potencialitats de conservació i ús turístic.

L'inventari s'organitza mitjançant una classificació vinculada al tipus de recurs, segons el seu caràcter. A nivell general, aquesta classificació es divideix en recursos materials i en recursos immaterials o simbòlics. Cada una d'aquestes categories generals, es divideix en sub-categoríes, que dependran de l'orige i de les característiques del recurs. Aquestes sub-categoríes, per al cas dels recursos materials són: bens immobles y construccions, recursos y construccions de caràcter etnogràfic, així como jaciments i recursos naturals. Per al cas dels recursos immaterials o simbòlics són: festivitats, festivals-fires i activitats, gastronomia i tradicions, i per últim llegendes.

En les fitxes referents als *recursos materials*, codificades amb las sigles (RM) queda exposada la informació referent a la denominació del recurs, tipus de recurs, la seua declaració oficial, localització geogràfica (inclou les coordenades UTM), breu descripció, definició de usos actuals, foto aèria del emplaçament geogràfic on s'hi troba el recurs i una imatge representativa del mateix.

En el cas dels *recursos simbòlics o immaterials*, la informació que contenen les fitxes difereix de les dels recursos materials en tant que no inclouen la definició dels usos actuals però, en canvi, sí inclouen les dates de celebració (en cas de ser una festa), l'organisme responsable de la seua organització, la periodicitat de la celebració i algunes observacions, si escauen. Ara, la referència numèrica va precedida per les sigles (RIS).

A mode d'exemple i per tal que resulte més senzilla la seua visualització, es mostra a continuació en la Figura 1 un exemple d'una de les fitxes. A l'Inventari Valoratiu dels Recursos Culturals (IVRC), s'han catalogat un total de 35 fitxes per als recursos materials i 31 fitxes per als recursos immaterials o simbòlics.

L'Inventari Valoratiu de Recursos Culturals (IVRC), conforma la "matèria primera", a partir de la que se treballarà en la consecució del Diagnòstic de Factibilitat dels recursos culturals del municipi.

Figura 1. Exemple fitxa de recurs material

Referència: RM-003	
Denominació: Església Parroquial Sant Pere Apòstol.	Localització: Plaça de l'Església, 22 Coord. UTM: X: 736150,18 – Y: 4328387,69.
Tipus de Recurs: Edifici Arquitectònic	Descripció: L'edifici està situat en la Plaça de l'església, en el Nucli Històric.
Declaració Oficial: Be de Rellevància Local- BRL. - N ^o Inscripció: BRL-46.25.238-006-MIL - Categoria: Monument d'interés local	Foto Aèria Emplaçament:
Breu Descripció: L'edifici s'alça sobre altre anterior, que al mateix temps amortitzava la primitiva ioriginària mesquita de Gebralcobra. En les immediacions, també es localitza el primitiu cementeri cristià. La seua façana, ha estat darrerament restaurada, on destaca el seu rellotge de sol, i la porta lateral orientada cap al Monestir de la Vallidigna. La Torre Campanari està formada per quatre cosos separats mitjançant cornises volades, del segle XVIII. Fou construïda entre 1728 i 1730. La torre, compta amb un nou remat executat en la recent restauració, pròpia del segle XVIII, ja que es prengué com a model el remat del campanari del monestir de Santa Maria de la Vallidigna, i que per tant, substituï al temple de 1850, obra de Pablo Lacasa.	Imatge²:
Definició Usos Actuals: religiós. Les festes patronals s'inicien i finalitzen amb la "Pujà" i "baixà" del Sant des de l'Ermite del Calvari a aquesta Església (Vid relació RSI n ^o 10).	

² Catàleg de bens i espais protegits de Tavernes de la Vallidigna.

6 Resultats

De l'anàlisi realitzat dels Recursos Culturals del municipi de Tavernes de la Valldigna a partir de la seua catalogació s'han obtingut resultats associats a la metodologia de l'Anàlisi de Factibilitat que han permès valorar la situació actual de cadascú dels recursos culturals del municipi i el seu potencial en termes d'ús turístic i/o cultural o identitari. A continuació, s'ha desenvolupat un diagnòstic dels recursos culturals del municipi que, més tard, s'ha sotmès a la consideració i revisió de la ciutadania, mitjançant un procés de participació pública.

6.1 *Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals*

Una volta presentat l'Inventari Valoratiu de Recursos Culturals (IVRC), s'ha procedit a la realització del **Diagnòstic de Factibilitat dels Recursos Culturals**. El diagnòstic es compon d'un Anàlisi de Factibilitat dels Recursos Culturals (AFRC), metodologia amb la que es valoren tots els recursos culturals del municipi a partir d'una matriu d'indicadors valoratius de l'estat actual del recurs i del seu potencial (vore descripció completa en l'apartat de metodologia).

A fi d'obtenir una visualització general de tota la taula que compon AFRC, i a partir de les taules que apareixen a continuació, es presenten dues gràfiques que representen la puntuació total ponderada que ha obtingut cada un dels recursos, tant materials com immaterials, inclosos en IVRC ateses les variables prèviament definides.

La Taula 2 "Puntuació Ponderada dels Recursos Materials" presenta, sobre una puntuació màxima de 18,50, la **valoració global obtinguda per cada recurs** (incloent en ella tant l'estat actual com el potencial d'ús). És important destacar que aquesta primera valoració **no implica major o menor importància dels recursos en l'estratègia de futur**, sinó més aviat una estimació del estat actual del recurs en termes de conservació i ús, combinat amb una valoració del seu potencial de futur, tot i que en aquesta combinació ponderen amb més força els factors d'estat i us actual que els de potencial. És per això que, en el cas del recursos materials, aquesta valoració global assenyala com recursos amb major puntuació elements del patrimoni arquitectònic i religiós l'estat de conservació i ús dels quals es més satisfactòria. Així, es el Nucli Històric (16,17) el que obté una major puntuació, mentre que segueixen un conjunt d'edificis d'ús religiós com l'Església Parroquial San Pedro Apòstol (15,04), l'ermita del Santíssim Crist del Calvari (14,00), l'ermita de Sant Llorenç (13,88) o l'Església Parroquial de San José (13,33). En canvi, apareixen entre els elements que obtenen una menor puntuació alguns indrets o elements de patrimoni construït que, o bé no tenen cap ús (ni cultural ni turístic) o bé estan en un clar estat d'abandonament i runa. Així, alguns jaciments importants com el de la Muntanya de Rafel, el Teuleret, l'Umbria o el Bolomor obtenen puntuacions ben baixes, al igual que ocorre amb el Molí de Tonet o el Cordó Dunar.

Taula 2. Puntuació Ponderada Recursos Materials

RECURSOS MATERIAIS	
Recurs	Total Ponderat
Núcli Històric (S.XI- S.XV)	16,17
Iglesia Parroquial San Pedro Apóstol.	15,04
Ermita del Santísimo Cristo del Calvario	14,00
Ermita San Llorenç	13,88
Iglesia Parroquial de San José	13,33
Casa Consistorial	12,67
Yacimiento El Rafol.	12,25
Yacimiento Abrics de Mossen Ricardo o Fontetes de Cantus	11,67
Ullal de les Penyetes	11,58
Yacimiento El Massalali.	11,42
Clot de la Font.	11,38
Castillo Alcalá de Alfandech o Els Castelletts.	10,96
Pont del Vadell.	10,75
Yacimiento Serreta del Pas Buvap.	10,50
Torre de Guaita de la Valldigna.	10,17
Molí del Plà Vell.	10,04
Font del Canut	9,88
Antiguo "Hospital de Sant Roc"	9,42
Cova del Frare	9,21
Cova del Caçador	9,04
Ullal Gran	8,96
Yacimiento El Plà.	8,92
Yacimiento Moleta de Rafol.	8,88
Yacimiento Penya del Mig dia.	8,88
Yacimiento L'Umbria	8,83
Yacimiento Racó del Cementeri	8,79
Barranco Bolomor.	8,75
Sendas	7,96
Yacimiento El Teuleret.	7,92
Assut de Tavernes	7,17
Molí de Tonet.	6,54
Yacimiento L'Alcudiola	6,50
Cordón dunar	6,13
El Molló.	5,88
Yacimiento Muntanya de Rafel.	5,50

La Taula 3 “Puntuació ponderada dels Recursos Immaterials” presenta, sobre una puntuació màxima de 10, la valoració global obtinguda per cada recurs (incloent en ella tant l’estat actual com el potencial d’ús). Es important destacar que aquesta primera valoració no implica major o menor importància dels recursos en l’estratègia de futur, sinó més aviat una estimació del estat actual del recurs en termes de conservació i ús, combinat amb una valoració del seu potencial de futur, tot i que en aquesta combinació ponderen amb més força els factors d’estat i us actual que els de potencial. Es per això que, en el cas del recursos immaterials, aquesta valoració global assenyala com recursos amb major puntuació els esdeveniments millor arrelats o amb més projecció. D’aquesta manera, es el Festival Siete Sois Siete Luas el que obté una major puntuació (7,45), mentre que també queden altament valorats el Dia de la Valldigna (7,02), el Dia de la “sang” (7,02) o la Trobada Internacional de Dramatúrgia (6,90). Contràriament, obtenen una puntuació més baixa elements del patrimoni immaterial que bé no son percebuts com a tals, o bé que no formen part de

tradicions vives. Així, obtenen les puntuacions més baixes alguns recursos gastronòmics com les Carns i Embotits (1,25), alguns esdeveniments menys arrelats o amb algunes mancances de diversa natura. Així, cap dels següents recursos obté una puntuació major de 4: Campionat Seven de Rugby, Cicle de Concerts de Càmera, festa del Primer de Maig, Concentració Motera o Carnestoltes.

Taula 3. Puntuació Ponderada Recursos Immaterials

Recurs	Total Ponderat
Festival Sete Sois Sete Luas	7,45
Dia de la Valldigna	7,025
Dia de la "Sang"	7,025
Trobada Internacional de Dramaturgia	6,9
Festes Patronals en honor al Santíssim Cris	6,15
Llegenda Bolomor	6,13
Santa Cecília	5,70
Festival Pop al Carrer	5,525
Festivitat de Sant Antoni Abad	5,53
Olles	5,38
Fira de Productes Valencians (Sant Jaume).	5,325
Tradició Arrosera	5,125
Falles de Tavernes de la Valldigna	5,03
Setmana Santa de Tavernes de la Valldigna	5,03
Postres	5,00
Programació Teatral Estable	4,95
Dia de la Comunitat Valenciana	4,90
Coques Mestall	4,75
Pilota valenciana	4,75
Tradició Dansa i Música	4,13
Sant Llorenç	4,03
Actuacions Estivales	4,03
Salsamorra	4,00
Sant Joan	3,90
Concentració Motera	3,40
Carnestoltes	2,90
Primer de Maig	2,9
Cicle Concerts Càmera	2,85
Mercat	2,38
Campionat Seven Rugby	1,65
Carns i Embotits	1,25

Les Taules 4 i 5 presenten els resultats de l'anàlisi del potencial d'ús turístic i de conservació cultural per als recursos materials (Taula 3) i immaterials (Taula 4). En aquest cas es tracta de separar la valoració de l'estat actual de la valoració del potencial d'ús per tal d'identificar quins són els elements del patrimoni cultural amb major projecció o funció de cara a l'identificació de l'estratègia turística-cultural del municipi. Com es veu a la taula, la valoració del potencial es fa diferenciant el potencial turístic-cultural i el potencial únicament cultural

Així, la Taula 4 mostra, sobre una valoració màxima de 2 punts, el potencial d'ús turístic dels recursos materials. A la taula es fa evident que hi ha un nucli d'elements del patrimoni material amb major potencial d'ús tant turístic-cultural com cultural-identitari. Aquests són la Torre de Guaita (2) i el Barranc de Bolomor (2). Segueix un conjunt d'elements patrimonials també importants (puntuació 1,5) com ara el Nucli Històric, els jaciments de Peña de Mig Dia, Moleta de Rafol i Rafol. En l'altre extrem

de la taula trobem els elements del patrimoni material que tenen una millor projecció o potencial d'ús. Aquestos inclouen alguns elements menors o menys reconeguts com coves (del Frare, del caçador), alguns jaciments (Racó del cementeri, Abrics de Mossèn Ricardo), etc.

Per la seua banda, la Taula 5 mostra, sobre una valoració màxima de 2 punts, el potencial d'ús turístic dels recursos immaterials. En aquest cas, el nucli d'elements del patrimoni immaterial amb major potencial d'ús tant turístic-cultural com cultural-identitari està conformat per quatre recursos: el Festival Siete Sois, Siete Luas (1,75), la trobada Internacional de Dramatúrgia (1,75), el Festival Pop al Carrer (1,50) i la Programació Teatral estable (1,50), acompanyat d'un seguit d'elements de patrimoni immaterial amb valoració mitja-alta que acompanyen aquestos 4 elements centrals (tots aquells que obtenen una puntuació entre 1,25 i 1,00). Com elements menys valorats trobem, en aquest cas, algunes tradicions, festes i recursos que no estan tan ben arrelats, son menys coneguts, o no son percebuts com tals elements patrimonials i, per tant, recursos potencials (mercat, tradició de dansa i música, rugbi, primer de maig, carnestoltes, etc.)

Taula 4. Potencial d'ús Turístic i Conservació Cultural (Recursos Materials)

Recurs	Potencial Turístic i Cultural		Potencial total (sobre 2)
	Turístic-Cultural	Únicament cultural	
Torre de Guaita de la Valldigna.	1	1	2
Barranco Bolomor.	1	1	2
Núcli Històric (S.XI- S.XV)	0,75	0,75	1,5
Yacimiento Peña del Mig dia.	0,75	0,75	1,5
Yacimiento Moleta de Rafol.	0,75	0,75	1,5
Yacimiento El Rafol.	0,75	0,75	1,5
Ermita del Santísimo Cristo del Calvario	0,5	0,75	1,25
Iglesia Parroquial San Pedro Apóstol.	0,5	0,75	1,25
Ermita San Llorenç	0,5	0,75	1,25
Clot de la Font.	0,5	0,75	1,25
Ullal Gran	0,5	0,75	1,25
Ullal de les Penyetes	0,5	0,75	1,25
Yacimiento Muntanya de Rafel.	0,5	0,75	1,25
Yacimiento L'Alcudiola	0,5	0,75	1,25
Castillo Alcalá de Alfandech o Els Castelletes.	0,5	0,75	1,25
Sendas	0,5	0,75	1,25
Iglesia parroquial de San José	0,25	0,75	1
Molí de Tonet.	0,5	0,5	1
Molí del Plà Vell.	0,5	0,5	1
Assut de Tavernes	0,5	0,5	1
Yacimiento Serreta del Pas Buvap.	0,25	0,75	1
Yacimiento El Teuleret.	0,25	0,75	1
Yacimiento El Plà.	0,25	0,75	1
Yacimiento L'Umbria	0,25	0,75	1
Yacimiento El Massalali.	0,25	0,75	1
Cordón dunar	0,5	0,5	1
Casa consistorial	0,25	0,5	0,75
El Molló.	0,25	0,5	0,75
Pont del Vadell.	0,25	0,5	0,75
Yacimiento Abrics de Mossen Ricardo o Fontetes de Cantus.	0,25	0,5	0,75
Yacimiento Racó del Cementeri	0,25	0,5	0,75
Cova del Frare	0,25	0,5	0,75
Cova del Caçador	0,25	0,5	0,75
Antiguo Hospital de Sant Roc	0	0,25	0,25
Font del Canut	0	0	0

Taula 5. Potencial d'ús Turístic i Conservació Cultural (Recursos Immaterials)

Recurs	Potencial Turístic i Cultural		Potencial total (sobre 2)
	Turístic-Cultural	Únicament cultural	
Festival Sete Sois Sete Luas	0,75	1	1,75
Trobada Internacional de Dramaturgia	0,75	1	1,75
Festival Pop al Carrer	0,75	0,75	1,5
Programació Teatral Estable	0,5	1	1,5
Dia de la Valldigna	0,5	0,75	1,25
Falles de Tavernes de la Valldigna	0,5	0,75	1,25
Setmana Santa de Tavernes de la Valldigna	0,5	0,75	1,25
Dia de la "Sang"	0,5	0,75	1,25
Tradicció Arrosera	0,75	0,5	1,25
Olles	0,5	0,75	1,25
Llegenda Bolomor	0,5	0,75	1,25
Festes Patronals en honor al Santíssim Crist de la sang i la Divina Aurora	0,25	0,75	1
Coques Mestall	0,5	0,5	1
Postres	0,25	0,75	1
Festivitat de Sant Antoni Abad	0,25	0,5	0,75
Sant Joan	0,25	0,5	0,75
Dia de la Comunitat Valenciana	0,25	0,5	0,75
Santa Cecília	0,25	0,5	0,75
Fira de Productes Valencians (Sant Jaume).	0,5	0,25	0,75
Actuacions Estivals	0,25	0,5	0,75
Concentració Motera	0,5	0,25	0,75
Cicle Concerts Cámara	0	0,5	0,5
Salsamorra	0	0,5	0,5
Pilota valenciana	0	0,5	0,5
Carnestoltes	0	0,25	0,25
Primer de Maig	0	0,25	0,25
Sant Llorenç	0	0,25	0,25
Campionat Seven Rugby	0	0,25	0,25
Tradicció Dansa i Música	0	0,25	0,25
Mercat	0	0	0
Carns i Embotits	0	0	0

Com a darrer element d'aquest Anàlisi de Factibilitat, es presenten, a les Taules 6 i 7, per a cada recurs identificat, la comparació entre la puntuació corresponent al estat actual del recurs (columna "total ponderat") i al seu potencial d'ús (columna "potencial total"). D'aquesta manera introduïm la possibilitat de comparar a la mateixa taula aquests dos factors que ens permeten, per exemple, valorar quin són els elements del patrimoni material (Taula 5) i immaterial (Taula 6) que tenen una millor valoració respecte del seu estat actual i, en canvi, baixes expectatives d'ús potencial, o viceversa, aquells elements amb un estat actual subòptim que mostren un elevat potencial d'ús. D'aquesta manera es fan evidents els elements sobre els que ha de pivotar l'estratègia de futur, tant pel que fa a la seua potenciació com pel que fa a assegurar les condicions per a mantindre la seua importància actual.

Taula 6. Comparativa entre Estat Actual i Potencial d'ús (Recursos Materials)

Total ponderat	Recurs	Potencial total (sobre 2)
10,17	Torre de Guaita de la Vallidigna.	2
8,75	Barranco Bolomor.	2
16,17	Núcli Històric (S.XI- S.XV)	1,5
8,88	Yacimiento Peña del Mig dia.	1,5
8,88	Yacimiento Moleta de Rafol.	1,5
12,25	Yacimiento El Rafol.	1,5
14,00	Ermita del Santísimo Cristo del Calvario	1,25
15,04	Iglesia Parroquial San Pedro Apóstol.	1,25
13,88	Ermita San Llorenç	1,25
11,38	Clot de la Font.	1,25
8,96	Ullal Gran	1,25
11,58	Ullal de les Penyetes	1,25
5,50	Yacimiento Muntanya de Rafel.	1,25
6,50	Yacimiento L'Alcudiola	1,25
10,96	Castillo Alcalá de Alfandech o Els Castellets.	1,25
7,96	Sendas	1,25
13,33	Iglesia parroquial de San José	1
6,54	Molí de Tonet.	1
10,04	Molí del Pla Vell.	1
7,17	Assut de Tavernes	1
10,50	Yacimiento Serreta del Pas Buvap.	1
7,92	Yacimiento El Teuleret.	1
8,92	Yacimiento El Pla.	1
8,83	Yacimiento L'Umbria	1
11,42	Yacimiento El Massalali.	1
6,13	Cordón dunar	1
12,67	Casa consistorial	0,75
5,88	El Molló.	0,75
10,75	Pont del Vadell.	0,75
11,67	Yacimiento Abrics de Mossen Ricardo o Fontetes de Cantus.	0,75
8,79	Yacimiento Racó del Cementeri	0,75
9,21	Cova del Frare	0,75
9,04	Cova del Caçador	0,75
9,42	Antiguo Hospital de Sant Roc	0,25
9,88	Font del Canut	0

Taula 7. Comparativa entre Estat Actual i Potencial d'ús (Recursos Immaterials)

Estado actual (sobre 8)	Recurs	Potencial total (sobre 2)
7,45	Festival Sete Sois Sete Luas	1,75
6,9	Trobada Internacional de Dramaturgia	1,75
5,525	Festival Pop al Carrer	1,5
4,95	Programació Teatral Estable	1,5
7,025	Dia de la Valldigna	1,25
5,03	Falles de Tavernes de la Valldigna	1,25
5,03	Setmana Santa de Tavernes de la Valldigna	1,25
7,025	Dia de la "Sang"	1,25
5,125	Tradició Arrosera	1,25
5,38	Olles	1,25
6,13	Llegenda Bolomor	1,25
6,15	Festes Patronals en honor al Santíssim Crist de la sang i la Divina Aurora	1
4,75	Coques Mestall	1
5,00	Postres	1
5,53	Festivitat de Sant Antoni Abad	0,75
3,90	Sant Joan	0,75
4,90	Dia de la Comunitat Valenciana	0,75
5,70	Santa Cecília	0,75
5,325	Fira de Productes Valencians (Sant Jaume).	0,75
4,03	Actuacions Estivals	0,75
3,40	Concentració Motera	0,75
2,85	Cicle Concerts Càmera	0,5
4,00	Salsamorra	0,5
4,75	Pilota valenciana	0,5
2,90	Carnestoltes	0,25
2,9	Primer de Maig	0,25
4,03	Sant Llorenç	0,25
1,65	Campionat Seven Rugby	0,25
4,13	Tradició Dansa i Música	0,25
2,38	Mercat	0
1,25	Carns i Embotits	0

6.2 Procés de Participació Ciutadana

6.2.1 Metodologia

La Comissió de Diagnòstic i Propostes s'ha configurat a partir de la identificació dels principals actors locals amb coneixement o interès (directe o indirecte) en l'àmbit de la cultura, el turisme i el patrimoni. Després d'un primer contacte telefònic, es va convocar els membres de la comissió a una sessió de treball amb el següent orde del dia:

1. Presentació dels membres i dels objectius de la reunió (20 minuts)
2. Presentació dels resultats del treball fins a la data (45 minuts)
  - a. Metodologia general

- b. Inventari + Cartografia
  - c. Diagnòstic i esbós de propostes
3. Discussió del diagnòstic (tècnica de treball en grup): (90 minuts)
- a. Ompliment dels qüestionaris individuals
  - b. Discussió de grup
4. Presentació de propostes (30 minuts)

a. Presentació dels membres i dels objectius de la reunió

Durant 20 minuts aproximadament, es van presentar els ponents de la reunió i es van exposar els objectius de la mateixa, detallats en l'apartat anterior. La ferramenta principal de suport per al seguiment dels continguts exposats va ser la projecció d'unes diapositives, a més de tindre cada un dels assistents un xicotet dossier que contenia les diapositives que serien presentades i un resum del diagnòstic tècnic.

b. Presentació de resultats del treball fins a la data

Després d'exposar breument la metodologia general del treball i a fi de permetre una comprensió més clara i visual dels resultats obtinguts, es van presentar dos mapes, en els que es localitzen cada un dels recursos culturals del municipi en el terme municipal. El primer mapa contenia els *recursos materials*, mentre que en el segon es representaven els *recursos immaterials*. Es tractava de representar gràficament els resultats de l'Inventari de Recursos Culturals que conforma la matèria primera del present Pla de Valoració dels Recursos Culturals.

Exposar el diagnòstic recolzant-se en mapes com els que van ser presentats, permet que els actors locals situen en el pla les oportunitats, amenaces, fortaleses i debilitats contingudes en el diagnòstic, permetent-los, des d'este moment i segons els recursos més valorats, generar una primera impressió de la situació i començar a raonar quina seria l'estratègia ideal.

En la segona reunió, es va presentar novament la cartografia en què es va explicitar la valoració de cada recurs. D'esta manera, va ser possible identificar els recursos més valorats i relacionar-los amb les estratègies exposades, facilitant una identificació més ràpida i concreta per part dels participants en este procés.

c. Discussió del diagnòstic (tècnica de treball en grup)

Este apartat es va iniciar amb un torn de preguntes en què els assistents van aclarir els seus dubtes i van plantejar les qüestions que els van sorgir. Es va tractar d'un xicotet debat en què van emergir ja les primeres línies estratègiques segons les impressions dels actors locals. La discussió de grup va permetre als tècnics revisar i contrastar les estratègies per ells dissenyades, incorporant la percepció que tenen els habitants del municipi (representats en este cas pels membres de la comissió de diagnòstic).

Concloua la primera reunió, es va sol·licitar als assistents, una vegada eren coneixedors del diagnòstic i les propostes inicials, que emplenaren un qüestionari, inclòs en l'Annexe 3. Es divideix en tres apartats en què s'ha d'indicar, de forma anònima, el seu perfil (en el primer d'ells), cap a on ha de dirigir-se l'estratègia turístic-cultural del municipi segons les seues impressions (en el segon), i finalment, l'estratègia que proposen per a assolir els objectius.

El qüestionari va ser arreplegat dues setmanes després en el mateix ajuntament. La informació recollida va ser ordenada i classificada per al seu posterior tractament (a continuació es mostra l'anàlisi de la informació dels respectius qüestionaris obtinguts). Les opinions arreplegues van ser contrastades amb l'estratègia prèviament dissenyada. Aquells aspectes que van diferir notablement de les opinions majoritàries i millor fundades, van ser rectificats i reorientats a fi d'aproximar-se al màxim (sempre considerant el criteri tècnic) a les percepcions de la població.

d. Presentació de propostes

A manera de conclusió, es van presentar les grans línies estratègiques sobre les quals s'havia treballat fins a la data. Línies que van ser revisades i contrastades amb la informació arreplegada en els qüestionaris emplenats pels participants.

Finalment en convocatòria pública, van ser presentades les línies estratègiques definitives, una vegada revisades i millorades per la incorporació de les impressions dels actors locals.

3.3.4 Anàlisi dels qüestionaris

Seguint l'estructura dels qüestionaris facilitats a cada un dels membres del taller de diagnòstic, a continuació es realitza l'anàlisi dels resultats obtinguts:

Pel que fa al primer apartat del qüestionari, referent al **perfil de la persona** que participa, es pot observar una gran varietat d'agents significatius de les diferents institucions i organisme del municipi, on els seus respectius representants mostren un grau elevat de coneixement de la realitat territorial de Tavernes de la Vallidigna.

Taula 8. Perfil dels Entrevistats

Nº	Ocupació
1	Professor d'ESO (Jubilat)
2	Agent d'Ocupació i Desenvolupament Local
3	Funcionari Públic Local Ajuntament
4	Organització sense ànim de lucre
5	Empleada de Magatzem
6	Auxiliar de Turisme Ajuntament
7	Tècnic Ajuntament
8	Mestressa de Casa
9	Tècnic Ajuntament (Foment i Urbanisme)
	Organització o Institució
1	Societat Instructiva Unió Musical
5	Ajuntament de Tavernes
1	Grup Muntanya Valldigna
1	Associació Confraria Nostra Senyora de la Piedad
1	Associació d'Ames de Casa de Tavernes
	Anys de residència a Tavernes
1	69 anys
2	55 anys
3	54 anys
4	52 anys
5	58 anys
6	Natural de Tavernes de la Valldigna
7	No resident. 2 anys com a tècnic
8	Natural de Tavernes de la Valldigna
9	20

Font: Informació procedent del qüestionari participatiu. Elaboració pròpia.

En el segon apartat del qüestionari, es demanava que es destacaren els principals objectius, que des del punt de vista del participant, haurien de guiar les futures estratègies turístic-cultural del municipi. Es tracta de preguntes totalment obertes, sense cap tipus de restricció, i on cada participant pot contestar el que crega convenient (després d'una fase de tutorització i d'exemplificació, en la que s'indiquen les principals finalitats del qüestionari). És, per tant, habitual, obtenir resultats molt diversos i amb diferents connotacions, però que al mateix temps servixen per a tindre un visió general des de distints punts de vista, en la que s'incorporen una gran magnitud de respostes, element fonamental i principal objectiu d'aquest procés.

Com era d'esperar, en aquest cas, la varietat de respostes obtingudes ha sigut considerable, no resultant açò un element negatiu, sinó més aïna tot al contrari, amb l'obtenció d'un espectre d'idees molt ampli. Per a poder analitzar estos resultats d'una forma més clara, l'equip tècnic ha desenvolupat una tasca de síntesi i d'agrupació d'idees i conceptes de semblants característiques que podia emmarcar-

se en un mateix objectiu. A continuació es mostra la taula resum dels resultats obtinguts.

Taula 9. Cap a on ha de dirigir-se l'Estratègia Turístic-Cultural del Municipi

Nº	Principals Objectius	% Coincidències
1	Protegir els paratges naturals.	2,86%
2	Millorar les ofertes culturals tant en la platja com en el poble. Potenciar activitats culturals, recreatives, sobretot aquelles que es vinculen als recursos naturals i paisatgístics. Recuperació de les diferents sendes com a elements fonamentals. Posar en valor el conjunt de recursos culturals inventariats, on es considere de forma significativa la variable turística.	17,14%
3	Control de l'excés de construcció i de totes les propostes vinculades a esta activitat tant en la platja com en el poble.	2,86%
4	Dotar als centres educatius de material suficient perquè els alumnes coneguen millor els recursos culturals i paisatgístics del municipi i la comarca.	2,86%
5	Aconseguir la col·laboració, coordinació, cooperació, concertació entre tots els actors que tinguen algun paper en aquest tema.	8,57%
6	Creació d'un Centre de Visitants o Centre d'Interpretació.	2,86%
7	Que les actuacions conjuntes s'emmarquen en una estratègia que pugui considerar-se sostenible.	5,71%
8	Crear el que podríem nomenar <i>Entitats de Custòdia</i> , per a poder realitzar la custòdia del territori.	5,71%
9	Creació d'una Regidoria de Turisme, així com dotar-la de recursos Humans Necessaris.	2,86%
10	Crear una Marca Turística a nivell Comarcal o Valldigna	5,71%
11	Obtindre un alt grau de transparència en la Gestió Pública	2,86%
12	Disseny d'un Pla de Valoració dels Recursos Culturals	8,57%
13	Crear un Programa de Seguiment de Resultats del Pla de Valoració dels recursos culturals	2,86%
14	Impulsar l'activitat agrícola i de desenvolupament rural	2,86%
15	Recuperació de les zones ocupades per antics pobladors per mitjà de l'adquisició de solars, en concret; del poblat del Ràfol i el seu temple parroquial de Sant Bartomeu, poblat de l'Ombria i el seu temple parroquial de Sant Antoni.	2,86%
16	Recuperació d'edificis històrics com; molí del Pla, casa natal de l'excel·lentíssima senyora Dolores Rojas Almenla fundadora de l'hospital Sant Roc.	2,86%

17	Recuperació del paratge de Sant Llorenç-El Mirador (Ermita de Sant Llorenç, amb il·luminació exterior).	2,86%
18	Convertir tots els recursos turístics que posseeix (el municipi) en productes turístics (adequació d'instal·lacions, horaris, de visita, preus, etc). No es tracta d'asfaltar o urbanitzar els paisatges naturals, però si fer-los més accessibles, i com poc, senyalitzar-los.	2,86%
19	Planificar una estratègia de màrqueting.	2,86%
20	Dur a terme campanyes de conscienciació de la importància dels recursos culturals i de les possibilitats turístiques de la seua posada en valor	2,86%
21	Apostar per un turisme de qualitat i innovador	2,86%
22	Rebaixar els impostos als establiments comercials perquè siguen més competitius i puguen subsistir	2,86%
23	Realitzar un gir respecte al tipus de ciutat que volem, Ciutat on predomine el sector secundari o terciari. Han de coordinar-se totes les polítiques de foment local i sobretot, racionalitzar i controlar el sistema actual d'apartaments turístics de molt baixa qualitat i elevat preu. Evidentment, increment d'infraestructures turístiques i foment d'alternatives com el càmping o la caravana. Cal entendre Tavernes com a punt de pas, estacional, però no sols de sol i platja.	2,86%

Nota: Informació procedent del qüestionari participatiu. Elaboració pròpia.

Com es pot observar en la taula resum de resultats, a pesar de la significativa disparitat d'idees, hi ha coincidències que marquen i legitimen el resultat del procés. Per damunt de tots els resultats, l'objectiu en què recala el nombre més gran de coincidències, amb un 17,14 %, és el que fa referència a la necessitat de millorar l'oferta, la potencialitat i la qualitat del conjunt de recursos culturals, naturals i paisatgístics del municipi, en especial d'aquells que puguen tindre majors connotacions d'àmbit turístic.

Els altres dos elements que aglutinen un major consens, amb un 8,58%, són els objectius vinculats a la millora de la col·laboració, coordinació, cooperació i concertació entre el conjunt d'agents socials relacionats amb la proposta de l'estudi, sempre considerats des d'una perspectiva integral, així com la importància del disseny d'un pla de valoració dels recursos culturals.

A continuació, les següents idees aportades que compten amb un consens del 5,71%, són les que estan relacionades amb la creació d'una marca turística comarcal o com a mínim a nivell de la Valldigna, l'organització d'una entitat o "Entitats Custòdia" del territori per a exercir una funció de seguiment i control del conjunt d'actuacions amb connotacions territorials, i que el conjunt d'iniciatives finalment decidides s'emmarquen en una estratègia sostenible.

Finalment, i amb el mateix grau de coincidència, apareixen la resta d'idees aportades, entre les que destaquen algunes com la creació d'una Centre de recepció de visitants

o d'interpretació territorial, la planificació d'una estratègia de màrqueting, la creació d'una regidoria de turisme, dotar als centres educatius de material suficient per a poder conèixer millor els recursos culturals, naturals i paisatgístics del territori, l'aposta per un turisme de caràcter alternatiu a l'existent en els àmbits d'influència del municipi, la recuperació de les zones d'interès arqueològic i històric arquitectòniques, i l'aposta per un turisme de qualitat i innovador.

En el tercer apartat del qüestionari una vegada argumentats els objectius, se'ls demanava als participants, que intentaren definir les estratègies que s'haurien de desenvolupar per a aconseguir eixos objectius. A continuació es mostra la taula resum de resultats.

Taula 10. Estratègies per a Assolir els Objectius Proposats

Nº	Estratègia Proposada	Agents Implicats
1	Millorar la senyalització als llocs d'interès paisatgístic	Ajuntament i Centre Excursionista.
2	Mantindre nets els entorns dels recursos naturals i culturals	Ajuntament i Centre Excursionista.
3	Integrar visites amb altres llocs de la Valldigna	Ajuntament i Centre Excursionista
4	Augmentar la difusió de les activitats culturals i millorar la seua coordinació amb les activitats recreatives	Ajuntament i Entitats Culturals
5	Crear en la Platja un Auditori a l'Aire Lliure	Ajuntament i Entitats Culturals
6	Potenciar l'oferta de Sol i Platja, així com les dels recursos Paisatgístics i Culturals	Ajuntament i Entitats Culturals
7	Potenciar les visites guiades	Ajuntament
8	Dissenyar una estratègia de consecució de recursos econòmics	Ajuntament
9	Dotar als centres educatius de material didàctic (vídeos, plans, publicacions, etc.), així com establir un programa de visites a l'entorn de la Valldigna, i destinar unitats didàctiques al coneixement del municipi i la comarca	Centres Educatius, entitats Culturals i Ajuntament
10	Crear un espai de referència per al visitant on puga ser informat i ajudat per a la interpretació dels recursos del territori	Ajuntament
11	Incorporar en tots els processos de planificació, disseny, execució i gestió dels recursos, criteris de sostenibilitat	Ajuntament
12	Fomentar la responsabilitat dels propietaris i usuaris dels terrenys, en la conservació dels valors culturals i paisatgístics i en l'ús sostenible dels recursos. Mecenatge	Conjunt de la Societat i Ajuntament
13	Especialització de la Gestió Turística Municipal	Ajuntament
14	Dur a terme un estudi de Bones i Males pràctiques	Ajuntament
15	Fomentar la participació ciutadana en la presa de decisions	Ajuntament
16	Realitzar un estudi de demanda per a conèixer el perfil dels futurs visitants	Ajuntament
17	Fomentar la Formació Professional dels autònoms i empresaris	Ajuntament
18	Antics poblats: Recuperació entorns arqueològics d'interès cultural: Adquirir els solars on estiguen ubicats i començar una campanya per a la seua restauració, amb la participació dels universitaris realitzant pràctiques formatives. Una vegada recuperat realitzar visites al recinte on els estudiants universitaris podrien practicar/catalogar les diferents troballes Construcció del Museu/Recinte cultural.	Universitat de València i Ajuntament.
19	Edificis Històrics: Adquirir els solars on estan ubicats i començar una campanya per a la seua recuperació. Sol·licitar als diferents veïns de la ciutat que facen donacions dels diferents instruments de	Conjunt de la Societat, Cambra Agrària i

	cultiu del camp i realitzar un museu-taller com a Aula Taller d'Aprenentatge.	Ajuntament.
20	Entorn Paisatgístic Ermita Sant Llorenç: Millorar els accessos a la zona del mirador, tallar arbres que obstaculitzen la visibilitat. Realitzar una aula mediambiental on els usuaris puguin gaudir de la fauna i la flora. Dotar de llum exterior l'ermita per a millorar la seua visibilitat des de la carretera d'accés i des de la platja.	Conjunt de la Societat i Ajuntament.
21	Sendes: Millorar i netejar les diferents sendes del municipi. Crear un grup de monitors de les diferents associacions del municipi que s'encarreguen de realitzar visites i eixides als diferents llocs. Realitzar diferents panells informatius on els usuaris puguin aprendre amb els diferents recursos de la naturalesa.	Conjunt de la Societat, Associacions Culturals i Ajuntament.
22	Traçar una línia que s'ha de seguir i anar pas a pas per a posicionar el producte "Tavernes" en el mercat turístic.	Conjunt de la Societat, Associacions Culturals i Ajuntament.
23	Continuar invertint en instal·lacions, sobretot en la platja. No podem oblidar que el que ve a la nostra ciutat ho fa atret per la platja i el clima. Hui en dia l'oferta complementària són els paisatges naturals i la bàsica la platja.	Conjunt de la Societat, Associacions Culturals i Ajuntament.
24	Senyalitzar com arribar. Aplicar un horari de visites. Estipular un preu (el que no es paga no es valora).	Conjunt de la Societat, Associacions Culturals i Ajuntament.
25	Incentivar a les empreses turístiques perquè vegem els beneficis que els aportarà augmentar la qualitat dels seus servicis. Adequar els preus als productes que s'estan oferint	Conjunt de la Societat, Associacions Empresarials i Ajuntament.

Nota: Informació procedent del qüestionari participatiu. Elaboració pròpia.

Del conjunt d'aportacions recopilades, destaquen algunes com la creació d'un espai de referència per al visitant on pugua ser informat, la millora de la senyalització dels llocs d'interès paisatgístic, la potenciació de les visites guiades, la millora del manteniment dels recursos naturals i culturals, la recuperació dels entorns vinculats a l'existència de poblats històrics, dels edificis amb valor històric o arquitectònics, la posada en valor de les sendes relacionades amb els recursos naturals i culturals, la integració de les possibles visites amb les d'altres llocs de la Valldigna i fomentar la formació d'empresaris i autònoms del sector.

En resum, els resultats obtinguts en el procés de participació, ha sigut satisfactoris per l'important i valuós volum d'aportacions, que han estat considerats per l'equip tècnic d'este estudi, incorporant-les i complementant les línies estratègiques tècniques dissenyades, tal com queda patent en el conjunt d'actuacions proposades en la part final del present document.

6.3 Diagnòstic Turístic-Cultural Integrat: DAFO

A continuació es presenta el diagnòstic integrat dels recursos culturals del municipi de Tavernes de la Valldigna. El diagnòstic es fruit del treballs previs duts a terme en el marc del projecte i que son els següents:

- Inventari dels recursos culturals de Tavernes de la Valldigna elaborat per l'equip tècnic.
- Reconeixement "in situ" de tots els recursos inventariats.
- Anàlisi bibliogràfica.
- Entrevistes amb agents clau del municipi.
- Diagnòstic de factibilitat.
- Procés de participació ciutadana.

El Diagnòstic s'estructura mitjançant un anàlisi DAFO que conté dos sub-anàlisis:

- Anàlisi Extern: principals elements y processos de caràcter positiu (oportunitats) o negatiu (amenaces) que es localitzen fóra del sistema territorial però que poden afectar-lo.
- Anàlisi Intern: principals elements i processos de caràcter positiu (fortaleses) o negatiu (debilitats) que s'ubiquen en el sistema territorial i, per tant, sobre els que és més fàcil intervenir.

6.3.1 Anàlisi Extern: Amenaces i Oportunitats

Amenaces

- ***Un context internacional marcat per la crisi econòmica i financera*** que afecta als ciutadans i empreses dels països europeus i, de manera acusada, a l'Estat espanyol. És previsible que la situació de crisi i els ajustos econòmics es perllonguen durant alguns anys (al menys fins 2015). El turisme que arriba actualment al territori és fonamentalment nacional i, per tant, es troba subjecte a les restriccions pressupostàries que cada individu o família pugui estar afrontant. D'altra banda, la diversificació de l'oferta turística pot veure's afectada per aquesta situació de crisi en existir menor marge de despesa en els consumidors potencials dels nous productes turístics.
- ***Previsible reducció en el finançament públic o el patrocini privat d'activitats i projectes de caire cultural***, al menys dels que no tinguen una repercussió demostrable en la creació d'activitat econòmica, ingressos i ocupació.
- ***Límit a la capacitat d'endeutament de les administracions públiques locals*** a partir de gener de 2011.

- **Presència en l'entorn immediat de diversos destins turístics que comparteixen segment de mercat objectiu amb Tavernes** (tant en la seua configuració tradicional de "sol i platja" como en els seus intents de diversificar el producte turístic i de posar en valor els seus recursos territorials). Alguns d'ells són més competitius per tamany i per oferta complementària (València, Cullera, Gandia, etc.).
- **Repercussions potencials del canvi climàtic:** menors precipitacions i clima més calorós i extremat, risc a mig termini de increment del nivell de les aigües de la mar, risc elevat d'inundabilitat derivat d'estructures-mur de caràcter antròpic (A7) i de la pròpia configuració i ubicació del territori a les planes litorals d'inundació dels rius Vaca i Xúquer.

Oportunitats

- **Consolidació de l'activitat turística en amplis segments de la població i en un número creixent de regions geogràfiques, fins i tot en el context actual de crisi.** L'activitat turística es consolida com una "necessitat" més que com una opció d'oci per a les societats desenvolupades. En conseqüència, els territoris amb recursos turístics, amb una bona localització geogràfica i amb estratègies turístiques ben dissenyades i implantades poden beneficiar-se de la consolidació de l'activitat en els seus territoris.
- **Increment potencial de la fidelitat del turista**, que ja és elevada, en relació amb les restriccions econòmiques familiars que poden portar a un comportament més conservador i econòmic en relació a la tendència prèvia a una menor "repetició" en el desplaçament turístic (pauta de consum turístic post-productivista).
- **Bona accessibilitat geogràfica que és previsible que continue millorant en els anys immediats:**
  - Proximitat a l'Àrea Metropolitana de València amb la què és previsible una millora de l'accessibilitat en els 2 pròxims anys per la construcció dels trams de l'autovia València-Almeria.
  - Millora de la connexió ferroviària amb el centre de la Península gràcies a la finalització de les obres de l'AVE Madrid-València
  - Llançadora de l'AVE Madrid-València que arribarà a Gandia
  - Prolongació de l'actual línia de rodalies València-Gandia fins Dènia i Alacant.
- **Aposta decidida de la Unió Europea, de l'Estat espanyol i de la Comunitat Valenciana pel turisme com a recurs de desenvolupament prioritari.** Existència de múltiples fonts de finançament destinades a fomentar el patrimoni cultural i el desenvolupament turístic: europees (http://ec.europa.eu/culture/portal/index_en.htm), estatals (<http://www.mcu.es/patrimonio/CE/UnoCult/Normativa.html>);

<http://www.turismo2020.es/>), etc. Si es manté la prioritització del turisme i la cultura com elements estratègics per al desenvolupament territorial, es pot esperar que els recursos per a la seua promoció es mantinguen o incrementen en els pròxims anys.

- **Creixent importància concedida per part de les administracions públiques, des de l'escala europea a la regional, a la planificació dels processos de desenvolupament.** La planificació del desenvolupament territorial d'acord amb els principis d'integració, participació ciutadana i visió de model territorial a mig i llarg termini estan presents de manera central en els documents de referència sobre desenvolupament. Algunes iniciatives de recolzament financer al desenvolupament, ja contempen aquests principis a l'hora de concedir finançament. És previsible que aquest discurs es reforce en els anys vinents.
- **Elaboració del Pla d'Espais Turístics de la Comunitat Valenciana i de l'Estratègia Territorial Valenciana.** Ambdós són documents fonamentals a l'hora de planificar el desenvolupament del territori. La seua existència permet tindre referents necessaris a l'hora de proposar estratègies de desenvolupament per a Tavernes.

6.3.2 Anàlisi Intern: Debilitats i Fortaleses

Debilitats

- **Existència d'abundants i diversos recursos culturals i patrimonials que es troben, en molts casos, en estat d'abandonament o que no han estat posats en valor (detall en cada cas en l'Inventari de Recursos i en la valoració que es desprén de l'Anàlisi de Factibilitat).**
- **Difusió i publicitat d'una oferta de recursos turístic-culturals no habilitats ni desenvolupats amb les condicions necessàries per a la prestació d'un servei adient que es corresponga amb les demandes del mercat, propiciant un clar desajust entre la imatge promocional i la realitat en destí.** Aquest desequilibri pot traduir-se en desencant i descontent per part del visitant que desanime a altres visitants potencials. Una estratègia de màrketing del producte turístic que no es corresponga amb l'estat real dels productes generarà "anti-ambaixadors" mentre que l'èxit de qualsevol destinació turística es fonamenta en la seua capacitat de superar les expectatives i, per tant, de generar "ambaixadors" del territori.
- **Absència d'una acció integral per a la posada en valor dels recursos Patrimonials i Històric-Culturals municipals.** Les actuacions són de caràcter puntual i aïllat, i no s'emmarquen en una estratègia coherent que condueix a la consecució d'un producte turístic d'excel·lència o a la conservació i posada en valor del patrimoni cultural local, amb independència de l'aprofitament posterior.

- **Els fluxos turístics al municipi s'orienten al producte "sol i platja" tradicional que ofereix la platja de Tavernes.** A pesar de que ja es compta amb una afluència turística notable, no existeix connexió alguna entre eixa oferta de Sol i Platja i els abundants recursos patrimonials, històrics i culturals del municipi.
- **Falta de intensitat en la generació de sinergies positives entre municipis veïns** que podrien generar-se per la proximitat de destinacions turístiques més potents (sobretot Gandia i Cullera), així com amb l'oferta Patrimonial i Històric-Cultural present en el conjunt de la Valldigna (Monestir de Santa Maria de la Valldigna... etc.).
- En relació amb l'anterior, **no existeix una imatge de marca potent a la que s'associen els productes turístic-culturals de Tavernes.** Encara que siga important generar una marca turístic-cultural local, es tant o més rellevant integrar eixa marca local en un producte turístic d'àmbit superior que permeta una promoció més potent en els mercats exteriors (València, Terres dels Borja, Costa de la Llum, etc.)
- **Elevada Estacionalitat del fluxe actual de visitants**, que se concentra, quasi en el 90%, en els mesos d'estiu i en el espai de la platja. Al mateix temps, aquest fenomen provoca una important massificació durant aquest període, amb problemes de congestió i de serveis que afecten a la qualitat de l'experiència turística.
- **Model de implantació turística basat en el residencialisme** (apartaments en qualitat de segones residències). Si bé aquest model genera una elevada fidelització del turista, provoca la inexistència d'una xarxa hotelera desenvolupada que permeta atraure altres perfils turístics no solament associats al sol i platja si no també a altres models turístics que també puguen oferir al territori (hotels amb encant tant en la platja com al nucli urbà).
- **Mercat de treball turístic-cultural caracteritzat per la precarietat, l'estacionalitat, la manca de professionalitat i l'orientació a segments clàssics** (cambrer, dependent de comerç, etc.). No s'han desenvolupat suficientment professions ni professionals de major valor afegit per al sector com: animador cultural, guia turístic especialitzat, agent de desenvolupament turístic, director d'empresa turística, etc.
- **Considerable volum d'activitat submergida en el mercat de lloguer d'apartaments**, que impossibilita una millor gestió del recurs mitjançant la creació d'associacions de propietaris i d'un producte de lloguer estandarditzat que permeta establir paràmetres de qualitat i una estratègia de marketing conjunta.
- **Carència en el desenvolupament d'activitats recreatives lligades als entorns naturals i a les zones mediambientals rellevants.**

- **No existeix reconeixement en la societat local sobre els potencials d'alguns dels recursos culturals i patrimonials del municipi.** En conseqüència, no s'ha desenvolupat suficient interès i acció a favor de la seua conservació i posada en valor: el patrimoni cultural de Tavernes no és, pel moment, un element generador d'identitat territorial.

Fortaleses

- **Destinació Turística consolidada**, amb un important grau de fidelització dels visitants, vinculat principalment a la propietat d'un apartament turístic, i al context territorial de la platja i la mar.
- **Existència de recursos turístics de sol i platja de primer ordre** que queden reconeguts, any rere any, pel guardó "bandera blava". En l'any 2010 s'han concedit **2 Banderes Blaves**, una per a la pròpia platja de Tavernes i altra per a la platja de la Goleta.
- **Bona accessibilitat**, per diverses vies de comunicació i mitjans de transport, tant des dels litorals cap al Nord i cap al Sud del terme municipal. Bones connexions amb les capitals de província d'Alacant i València, així com els seus aeroports (Manises i l'Altet) per al mercat Europeu. Previsions positives en torn a la millora de la accessibilitat en els propers anys vinculades a la millora de la freqüència de la línia de rodalies, a la possible ampliació de la connexió ferroviària cap a Alacant, a l'arribada de l'AVE a València o a la finalització de l'autovia N-332 entre Almeria i València.
- **Existència d'un Cordó Dunar**, testimoni del ecosistema dominant en aquesta part del territori, però que hui ha desaparegut de la majoria del espai litoral pel desenvolupament urbanístic i agrícola. La adient recuperació i protecció del ecosistema dunar pot, al marge d'altres consideracions ambientals i ecològiques, proporcionar un recurs turístic afegit per a donar cabuda a tipologies turístiques alternatives.
- **Important patrimoni Històric-Cultural, localitzat en gran mesura en el Nucli Històric de la ciutat** (Església Parroquial San Pere Apòstol, Ermita del Santíssim Crist del calvari, Casa Consistorial i el seu entorn, etc.) que manca d'integració com a recurs cultural i d'un pla d'ús per al seu desenvolupament.
- **Existència de recursos Naturals o Mediambientals amb importants possibilitats** (Ullals Gran i el de les penyetes, Serra de Corbera, etc.) i que no han estat posats en valor turístic i/o cultural.
- **Jaciments arqueològics de gran rellevància internacional**, encapçalats per la "**Cova Bolomor**". Disponibilitat d'importants peces de romanents humans i d'altres lligats a l'activitat humana, que posen de manifest la considerable presència en el territori dels nostres avantpassats. El potencial patrimonial i cultural d'aquests recursos demana un anàlisi exhaustiu dels jaciments identificats i una prospecció de possibles nous jaciments, juntament amb un

pla d'actuació que evite el seu deteriorament i la seua recuperació i inclusió en el conjunt de recursos culturals i productes turístics del municipi.

- **Existència d'un certamen cultural consolidat de rellevància internacional**, encaminat al foment de la cultura mediterrània i lusòfona (música popular i arts plàstiques). El festival Internacional **Sete Sóis Sete Luas**, que es celebra en Tavernes de la Valldigna durant el mes d'agost, està format per una xarxa cultural de més de 30 ciutats, i compta amb el suport de la UE (programes Calidoscopi, Cultura2000 i Interreg IIIB Medoc). Aquest pot ser un element catalitzador de part de les accions d'impuls dels productes turístics del municipi.
- **Important riquesa gastronòmica** lligada a la cultura del Arròs, però també amb altres plats tradicionals autòctons, com les "**Olles**" (sobretot la de base de peix, per a setmana Santa), les "Coques de Mestall", el "Putxero amb Pilotes" i altres postres i dolços. Ja existeix una tasca de compilació d'aquestes tradicions i es possible potenciar la seua utilització com atractiu turístic i cultural mitjançant la celebració de jornades gastronòmiques específiques, l'inclusió d'aquests plats en els menús dels restaurants no només locals sinó de la resta de la comarca o l'elaboració de certàmens gastronòmics, entre d'altres.
- **Considerable riquesa etnogràfica**, amb estructures de certa rellevància com els "Molins de Tonet i del Pla o Vell", "El Clot de la Font", "l'Assut de Tavernes" o el "Pont del Vadell", així com amb l'important entramat de sèquies.
- **Existències de sendes de petit recorregut** senyalades per a excursionistes, que permeten descobrir diferents paratges naturals situats en el terme, amb magnífiques vistes panoràmiques. Destaca la Senda de les "Tres Creus", on sobresurten paratges com la "Font de la Granata" o el "Pla de les Creus" i "Pic de Massalari". Es destacable la tasca educativa i de compilació d'informació sobre el medi ambient la natura del Centre Excursionista de Tavernes de la Valldigna, associació amb la que podria impulsar les accions relatives a l'educació ambiental, la recuperació de paratges, l'acondicionament i senyalització de rutes, entre d'altres.
- **Localització d'una torre Atalaia "Torre Guaita"** en bon estat de conservació, considerada **Patrimoni Històric Nacional**, dintre de la categoria de Monument, i situada en la zona de marjal limítrof amb la zona urbana de la Platja (zona turística potencial), qualificada com a Parc públic segons el PGOU vigent.
- **Disposició d'una programació cultural anual** (Teatre, Dansa, actuacions musicals... etc.).
- **Fort arrelament a tradicions culturals** com els balls populars, la música de bandes o la festa de les Falles.

Taula 11. Anàlisi DAFO

ANÀLISI EXTERN	
AMENACES	OPORTUNITATS
<ul style="list-style-type: none"> • Context internacional marcat per la crisi econòmica i financera • Reducció del finançament públic o el patrocini privat d'activitats i projectes de caire cultural • Límit a la capacitat d'endeutament de les administracions públiques locals • Presència en l'entorn immediat de diverses destinacions turístiques que comparteixen segment de mercat objectiu amb Tavernes • Repercussions potencials del canvi climàtic	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidació de l'activitat turística en amplis segments de la població i en un nombre creixent de regions, fins i tot en el context de crisis • Increment potencial de la fidelitat del turista • Bona accessibilitat geogràfica que és previsible que continue millorant en els anys immediats • Aposta decidida de la Unió Europea, l'Estat Espanyol i el Govern Regional pel turisme com a recurs de desenvolupament prioritari • Creixent importància concedida per les administracions públiques a la planificació dels processos de desenvolupament • Elaboració del Pla d'Espais turístics de la Comunitat Valenciana i de l'Estratègia Territorial Valenciana

ANÀLISI INTERN	
DEBILITATS	FORTALESES
<ul style="list-style-type: none"> • Existència d'abundants i diversos recursos culturals i patrimonials que es troben, en molts casos, en estat d'abandonament o que no han estat posats en valor • Difusió i publicitat d'una oferta de recursos turístic-culturals no habilitats ni desenvolupats amb les condicions necessàries per a la prestació d'un servei adequat a les demandes del mercat, propiciant un clar desajust entre la imatge promocional i la realitat en destí. • Absència d'una acció integral per a la posada en valor dels recursos Patrimonials i Històric-Culturals municipals. • Orientació dels fluxes turístics del municipi al producte "sol i platja" tradicional que ofereix la platja de Tavernes • Manca d'intensitat en la generació de sinèrgies positives entre municipis veïns • Manca d'una imatge de marca potent per als productes turístic-culturals • Elevada estacionalitat en el fluxe actual de visitants • Model d'implantació turística basat en el residencialisme • Mercat de treball turístic-cultural caracteritzat per la precarietat, l'estacionalitat, la manca de professionalitat i l'orientació a segments clàssics. • Important volum d'activitat submergida en el mercat de lloguer d'apartaments. • Carències en el desenvolupament d'activitats recreatives lligades als entorns naturals i a les zones mediambientals rellevants • Manca de reconeixement en la societat local dels potencials d'alguns dels recursos culturals i patrimonials del municipi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Destinació turística consolidada • Existència de recursos turístics de sol i platja de primer ordre • Bona accessibilitat • Existència d'un cordó dunar • Important patrimoni històric-cultural localitzat, en gran mesura, en el nucli històric de la ciutat • Existència de recursos naturals i mediambientals amb importants possibilitats • Jaciments arqueològics de gran rellevància internacional • Existència d'un certamen consolidat de rellevància internacional • Important riquesa gastronòmica • Considerable riquesa etnogràfica • Existència de sendes • Localització d'una torre Atalaia "Torre Guaita" • Disponibilitat d'una programació cultural anual • Fort arrelament de tradicions de tipus cultural

7 Propostes d'Actuació

El sentit últim d'un Pla es construir, sobre la base d'un treball d'anàlisi exhaustiu de la realitat, i comptant amb la visió dels qui més directament coneixen i gaudixen/patixen la realitat, una **estratègia de accions destinades a millorar la situació de partida** amb una actuació de consens, que responga a les necessitats reals i a aquelles percebudes com més apressants o importants.

És per això que, com no podria ser d'altra manera, aquest treball té com a punt d'arribada una sèrie de **propostes d'actuació per a la recuperació i posada en valor del patrimoni cultural de Tavernes de la Valldigna**.

En aquest punt es menester fer alguns **aclariments** que deuen ser tinguts en compte a l'hora de llegir i valorar les propostes estratègiques:

En primer lloc, el sentit i orientació de les propostes que es descriuen a continuació és el d'impulsar la recuperació del patrimoni cultural del municipi i la seua posada en valor, en el ben entès que això no sempre implica un ús turístic o la mercantilització del recurs, sinó també (o alternativament) la seua recuperació amb finalitat de gaudiment de la societat local o de millora del sentiment d'identitat amb el propi territori i la pròpia cultura.

En segon lloc, l'àmbit territorial de la majoria de propostes es el del terme municipal de Tavernes de la Valldigna. Això respon a una qüestió merament administrativa, donat que es el propi Ajuntament el que encarrega i finança aquest treball. Ara bé, hem de ser conscients que el territori de La Valldigna conforma una unitat territorial indiscutible que també es reflexa en l'àmbit dels recursos culturals. En aquest sentit, es aconsellable cercar vies de col·laboració supramunicipals que permeten impulsar la clara complementaritat entre els recursos culturals i patrimonials dels diferents municipis de la Valldigna.

En tercer lloc, els resultats i propostes d'aquest document responen a un treball empíric de catalogació, recopilació documental i anàlisi exhaustiu amb procediments objectius. Les conclusions i propostes a les que s'arriba son fruit d'aquestos anàlisis i, per tant, deriven d'ells i en cap cas de preferències o gustos subjectius dels membres de l'equip de recerca.

En quart lloc, i en relació amb el punt precedent, l'anàlisi tècnic ha estat subjecte de valoració i revisió per part dels principals col·lectius socials del municipi dintre d'un procés de participació ciutadana destinat a validar i legitimar les apreciacions i valoracions tècniques. Amb aquest procediment s'ha tractat d'incloure l'inestimable coneixement experiencial de la societat local que, si bé no deu fonamentar per si mateix posicionaments i preses de decisions, ha d'estar present com element de contrast i recolzament.

Per últim, la proposta estratègica que emana d'aquest document constitueix un punt de referència per a l'acció concertada dels agents públics, privats i socials del municipi i, si mes no, del conjunt de La Valldigna. En tractar-se d'un document estratègic, l'abast temporal de les actuacions proposades es divers i va des del

moment present en el cas de les accions més urgents, fins un futur a 10-15 anys vista, en funció de les prioritats i disponibilitats pressupostàries. Tot i que s'ha fet un esforç de concreció dels elements que componen cada línia d'acció, **aquest Pla necessita desenvolupar-se, a la seua vegada, en un Pla Director o Pla d'Acció** que programe amb detall cadascuna de les actuacions que es decidisca dur a terme. Aquesta ferramenta trobarà un punt de partida indispensable en el programa d'accions estratègiques que s'ofereix a continuació.

En el marc d'un procés de reflexió – acció estratègica on s'han encetat els estudis que hauran de conduir a un Pla Estratègic per al municipi de Tavernes de La Valldigna, es el moment de pensar en la **constitució d'un òrgan participatiu que acompanye el procés d'implantació del Pla de Recuperació i Valorització del Recursos Culturals i que, al mateix temps, valide i legitime el procés d'elaboració del Pla Estratègic** que haurà de definir el model territorial del municipi per als propers 15-20 anys.

7.1 Característiques i determinants de l'Estratègia per a la Valorització i Posada en Valor dels Recursos Culturals de Tavernes de la Valldigna

La estratègia proposada es fonamenta en 4 línies d'acció: **ALLOTJAMENT, GASTRONOMIA, NATURA I CULTURA**, quatre elements centrals i, a la vegada, complementaris que junts són capaços de conformar una oferta turístic-cultural completa, dirigida a segments poblacionals i de mercat turístic diferenciats, i amb múltiples possibilitats.

Es freqüent trobar documents estratègics consistens en un simple llistat de línies d'acció i, en tot cas, accions més concretes sense més detall. Si be aquestos documents aconsegueixen, des d'un punt de vista formal, amb el propòsit d'un Pla Estratègic, es tornen poc o gens operatius al mancar dels elements que permeteixen operativitzar i dur a la pràctica les accions proposades. En un intent de superar aquesta situació, el programa estratègic proposat conté, per a cadascuna de les línies d'actuació i accions els que, al nostre entendre, constitueixen els elements fonamentals per afavorir un adequat procés d'implantació. D'aquesta manera, cadascuna de les accions es justifiquen responnent a les preguntes de *què és, per què* (a quin problema o objecte tracta de respondre), *qui* està implicat, *com* (la manera instrumental, els procediments), *quan* (la prioritat que té en fer-se), *quant* (les instal·lacions i coneixements necessaris, els recursos financers i humans), *on* (la part del territori a què afecta), i el *finançament* (fonts de finançament potencial).

Taula 12. Elements operatius per a definir adequadament les línies d'acció i les accions del programa estratègic

Element	Descripció	Escala
Què	Descripció raonada de la línia d'acció o acció	Text descriptiu
Perquè	Sentit de l'implantació de la línia d'acció o l'acció com a resposta a una problemàtica o oportunitat, i en el marc del programa estratègic	Text descriptiu
Quí	Persona(es) o col·lectiu(s) que han de liderar i/o participar en el disseny i implantació de l'acció o línia d'acció	Text descriptiu
Quán	Grau de prioritat en l'execució de l'acció que dependrà, a la seua vegada, dels costos, dificultats implícites, grau de compatibilitat o incompatibilitat amb altres accions u objectius estratègics, etc.	De Molt Alta (5) a Molt Baixa (1). Un valor zero (0) podria indicar impossibilitat de realització momentània
Quant	Costs de tot tipus derivats de la realització de l'acció (financers, en recursos humans, d'instal·lacions, molèsties o altres intangibles, etc.)	De Molt Alt (5) a Molt Baix (1). Un valor zero (0) podria indicar impossibilitat de realització momentània
On	Descripció de l'àmbit afectat per l'acció. Pot ser físic (un edifici, un carrer, un districte) o temàtic (una festa, una tradició, etc.)	Text descriptiu
Font de finançament	Quines possibilitats de finançament son a l'abast?	Text descriptiu. Pot afegir-se una valoració de possibilitats de finançament disponibles de 5 (molta quantitat i amb molta probabilitat) a 1 (poca quantitat i/o poca probabilitat)

Fons: elaboració pròpia

7.2 Línies d'Actuació

La present estratègia es basa en cinc línies d'actuació:

- 1. Rehabilitació del patrimoni històric i els seus entorns;**
- 2. Recuperació i posada en valor dels entorns naturals singulars;**
- 3. Generació de productes turístics;**
- 4. Creació de la marca turístic-cultural;**
- 5. Difusió dels productes turístics generats.**

Estos Cinc **Eixos** són complementaris i es centren en la recuperació i posada en valor dels recursos culturals del municipi. Com s'ha explicat anteriorment, les actuacions persegueixen el doble objectiu de recuperar i posar en valor el patrimoni i els recursos culturals locals com elements de valor per a la pròpia societat local i com recursos per al desenvolupament sostenible del territori.

**PROPOSTA ESTRATÈGICA PER
A LA RECUPERACIÓ I POSADA
EN VALOR DELS RECURSOS
CULTURALS DE TAVERNES DE
LA VALLDIGNA**

LÍNIA 1. Rehabilitació del patrimoni històric i els seus entorns

---

Com a pas inicial en qualsevol estratègia de posada en valor dels recursos culturals materials d'un territori, resulta imprescindible recuperar el patrimoni històric i els entorns singulars a fi de ressaltar el seu valor i importància.

Després dels resultats obtinguts en l'Anàlisi de *Factibilitat*, es considera prioritari recuperar aquells recursos materials que han obtingut una major valoració; estos són: la Torre de Guaita, l'Ermita de Sant Llorenç, el Conjunt Urbà del Nucli Històric, el "Molí del Pla Vell" i el "Molí de Tonet". A continuació es desenvolupen en detall cadascuna de les actuacions.

Aquesta Línia 1 conté les següent actuacions:

- 1.1 Actuacions sobre la Torre de Guaita
- 1.2 Actuacions sobre l'Ermita de Sant Llorenç
- 1.3 Actuacions sobre el Conjunt Urbà del Nucli Històric
- 1.4 Actuacions sobre el Molí del Pla Vell i sobre el Molí de Tonet

ACTUACIÓ 1.1 Torre de Guaita

De què es tracta?

Es tracta de la recuperació i condicionament de l'edifici fortificat i el seu entorn immediat amb un ús actual de parc públic. Tant l'edifici com el seu entorn i els accessos es troben en un estat d'abandonament i semi-runca. Els tancaments dels espais privats veïns consisteixen en murs de blocs de cement, i els seus usos actuals es limiten a espai públic obert amb àrees d'esplai deteriorades.

Motivació (per què)

En conjunt, l'espai ofereix una pobra imatge en contrast amb el valor potencial tant del monument (Torre Guaita) com de la seua ubicació en el espai costaner. Per tant, es tracta d'una actuació plenament justificada ja *que* resulta ser el monument de major catalogació en el municipi (Considerat Patrimoni Històric Espanyol). A més, és una de les torres Talaia millor conservades de la Comunitat Valenciana.

Qui ha de liderar i participar?

La seua recuperació hauria d'estar liderada pel consistori municipal, dins del qual els departaments directament implicats haurien de ser el d'Urbanisme, Cultura i Foment Local (COFAE i Turisme). La recuperació del monument i del seu entorn podrien dur-se a terme amb un procés participatiu que comptarà amb la opinió dels col·lectius socials rellevants en el procés de disseny i gestió de l'espai públic resultant.

Prioritat?

La prioritat de recuperació d'aquest recurs es considera de nivell 5 (Molt Alta), ja que es considera un element clau per a dinamitzar el producte turístic-cultural del municipi.

Costos?

Els costos implicats en un procés de restauració patrimonial i de reurbanització del entorn son elevats. Cal comptar amb els següents costos: restauració de la Torre Guaita, disseny de l'espai públic obert limítrof, obres d'execució del procés de reurbanització de l'espai públic obert, obres sobre els accessos, potencials expropiacions de sol, jardineria, senyalètica, embelliment, etc.

Àmbit de l'Acció

L'emplaçament es localitza en la Torre Guaita, en les proximitats de la platja de Tavernes de la Vallidigna. El recurs té un potencial turístic-cultural important, tant pel seu valor patrimonial, com per la seua localització en la zona més turística del terme. Els seus voltants poden utilitzar-se per a un altre tipus d'activitat cultural, que no resulte exclusivament la de visita monumental. Aquesta actuació està vinculada directament amb la del Centre de Recepció de Visitants o Centrum, de la línia estratègica nº3 Generació de Productes Turístic-Culturals, donat que es considera que deu estar en l'entorn de la torre Guaita.

Fons de finançament

- Pla Especial de Suport Inversió Productiva en Municipis del Pla Confiança de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/).
- 1% Cultural Govern d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/CE/UnoCult/Definicion.html>).
- Plans Nacionals de l'Institut de Patrimoni Cultural d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/MC/IPHE/PlanesNac/PlanNacionales.html>).
- Beques i subvencions a empreses privades que fan projectes de restauració de patrimoni històric. Govern d'Espanya (<http://www.redescultura.es/ayudas/Subvenciones/Patrimonio/ProteccionBienesPatrimonioCultural2010.html>).

ACTUACIÓ 1.2 Ermita de Sant Llorenç

De què es tracta?

L'Ermita de Sant Llorenç es troba al nord-est del municipi. Es tracta d'un lloc privilegiat que ofereix unes magnífiques vistes panoràmiques de la Mar Mediterrània i de part de la Vallidigna. El paratge compta amb una massa forestal significativa composta per pi blanc, garrofera, i sotabosc mediterrani que fa d'aquest conjunt un magnífic lloc d'oci. L'ermita, ubicada prèviament a l'actual traçat de l'A-7 fou traslladada a aquest espai després de la construcció d'eixa autopista. Aquesta acció proposa el condicionament de l'entorn de l'Ermita amb l'objectiu de crear un espai més agradable per a les visites de caràcter interpretatiu i paisatgístic. L'acció pot incloure una o diverses de les següents propostes:

- Creació d'una ruta d'interpretació de la natura senyalitzada
- Recuperació de l'entorn per incorporar activitats d'oci, observació i aprenentatge ambiental, i per millorar les condicions per a la celebració de la festa de Sant Llorenç (10 d'agost)
- Recuperació de l'ermita com Aula de La Natura

Donades les infraestructures recreatives existents, l'objectiu de l'acció es recuperar-les i millorar-les, afegint servicis addicionals a l'àrea de paellers existents, tractant de convertir l'emplaçament en una zona de recreació familiar en el marc d'un entorn natural privilegiat, afegint-li una funció d'interpretació paisatgística. Es tracta d'un lloc prou accessible que compta amb camí asfaltat pràcticament fins a la mateixa ermita. Donada la seua bona comunicació per situar-se en les proximitats la carretera d'entrada al municipi des de la N-332 i el nucli urbà (CV-50), caldria impulsar les funcions d'educació ambiental que poden associar-se a aquest indret.

Motivació (per què)

L'ermita i el seu entorn resulten un lloc privilegiat per dos motius: d'una banda, la celebració de la Festa de Sant Llorenç constitueix un element valuós de la cultura local i, la seua celebració al punt àlgid del període turístic pot convertir-la en un recurs interessant; d'altra banda, es tracta d'un lloc valuós per les seues característiques patrimonials i ambientals, i per les vistes panoràmiques que ofereix (Vallidigna i Mar Mediterrani).

Qui ha de liderar i participar?

La seua rehabilitació hauria d'estar liderada pel consistori municipal, dins del qual els departaments directament implicats hauria de ser: Urbanisme, Cultura i Foment Local (COFAE i Turisme).

Prioritat?

Es tracta d'una acció que, si bé no es urgent per que l'estat del monument i del entorn es relativament bo, podria prioritzar-se amb la finalitat de donar-li més rellevància a la Festa de Sant Llorenç i convertir-la en un focus d'atracció dels turistes que es troben a la platja en el moment en que es celebra la festa.

La prioritat de recuperació d'aquest recurs es considera de nivell 3 (Mitjana).

Costos?

El tipus d'intervenció que es planteja no comporta costos elevats, raó que recolza la idea d'una intervenció que pot fer-se de manera ràpida i que, això sí, deu estar acompanyada d'un esforç de difusió per tal d'incrementar l'interés de la societat local i de captar el dels turistes estivals.

Àmbit de l'Acció?

Entorn de l'actual Ermita de Sant Llorenç

Fonts de finançament

- Pla Especial de Suport a la Inversió Productiva en Municipis del Pla Confiança de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).
- Iniciativa de la Diputació de València per a la Recuperació d'Espais Degradats (http://www.dival.es/isum/Main?ISUM_ID=all_groups&ISUM_SCR=groupScr&ISUM_CIPH=ntnBCI!WtMjxZAI-EwNtQKfuz9AheBPtAsrsuZvqsk0_).

ACTUACIÓ 1.3 Conjunt urbà del Nucli Històric

De què es tracta?

Homogeneïtzació de l'aspecte urbà del nucli històric, de manera que resulte un espai integrat. La actuació es planteja com una remodelació de l'aspecte extern del Centre Urbà enfocada a aspectes formals i funcionals. Es proposa articular l'acció al voltant dels següents principis: reordenació del trànsit, priorització de l'espai per a vianants, creació d'una estructura de suport per a la celebració d'activitats a l'aire lliure (mercadet, mercats medievals, fires, mostres, etc.), homogeneïtzació de la senyalètica i del mobiliari urbà, inclusió d'elements decoratius, modernització del sistema de recollida de residus, etc.

Motivació (per què)

El Nucli Urbà de la ciutat és el lloc més freqüentat tant per la població local com pels visitants. Conté la majoria de les funcions administratives, constituïx el principal conglomerat patrimonial del municipi i és, al mateix temps, el seu major centre comercial. Una acció integrada de recuperació i condicionament del Centre Històric amb una lògica de guanyar espai urbà per la ciutadà i en detriment del vehicle pot contribuir a millorar la imatge de la ciutat, és fonamental per a la posada en valor del conjunt dels recursos culturals del municipi i pot impulsar les funcions comercials, turístiques i administratives del centre urbà.

Qui ha de liderar i participar?

Esta ha d'estar liderada pel consistori municipal, dins del qual els departaments directament implicats hauria de ser el d'Urbanisme, el de Cultura i el de Foment Local (COFAE i Turisme). És important comptar amb la participació dels comerciants del centre històric i d'altres col·lectius amb interessos en aquest espai.

Prioritat?

Es considera un element central des del punt de vista cultural i turístic. Tot i això, el seu bon estat de conservació i manteniment, fa que no siga una funció de prioritat alta.

La prioritat de recuperació d'aquest recurs es considera de nivell 3º(Mitjana).

Costos

Els costos implicats en un procés de restauració patrimonial i de condicionament del entorn son elevats. Cal comptar amb els següents costos: disseny de l'espai públic obert, obres d'execució del procés de reurbanització de l'espai públic obert, obres

sobre els accessos, potencials expropiacions de sol, jardineria, senyalètica, embelliment, etc.

Fons de finançament

- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/).
- Pla Especial de Suport a la Inversió Productiva en Municipis del Pla Confiança de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).
- Plan Especial de Apoyo Inversión Productiva en Municipios del Plan Confianza de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).
- Iniciativa de la Diputació de València per a la Recuperació d'Espais Degradats (http://www.dival.es/isum/Main?ISUM_ID=all_groups&ISUM_SCR=groupScr&ISUM_CIPH=ntnBCI!WtMjxZAi-EwNtQKfuz9AheBPtAsrsuZvqsk0_).

ACTUACIÓ 1.4 Molí del Pla Vell i Molí de Tonet (Esperança)

De què es tracta?

Rehabilitació integral del Molí del Pla Vell, actualment en estat de runa, amb la finalitat de convertir-lo en un allotjament rural. Condicionament del Molí de Tonet i adequació de la seua ben conservada maquinària com Museu Etnogràfic. En qualsevol cas ambdós funcions (d'allotjament i museu), són elements prioritaris d'aquesta actuació, sense oblidar evidentment la rehabilitació i condicionament dels dos molins, havent d'ajustar-se dites funcionalitats a un o altre molí, depenent de les condicions existents en quan a règim de propietat, possibilitats de construcció de edificacions annexes, entorn natural, accessibilitat, disponibilitat de reubicació de la maquinària etnogràfica... etc.

En el cas que la proposta d'actuació, una vegada valorats els condicionaments indicats, determinara la localització de la infraestructura d'allotjament al Molí del Pla Vell, seria necessari dur a terme una estudi d'integració paisatgística de la subestació elèctrica situada als seus voltats, amb l'objectiu principal de minimitzar l'impacte visual que aquesta instal·lació exercix. En la mateixa línia, per tal d'evitar al màxim el nomenat impacte paisatgístic, es recomana que tant en la rehabilitació del Molí del Pla Vell, com en la construcció de possibles edificis annexes al mateix, miren cap a l'Oest, es dir cap a l'interior de la conca natural de la Valldigna, i divisant en l'horitzó el monestir de Santa Maria de la Valldigna, element patrimonial i històric més singular i important de la comarca.

Motivació (per què)

Els molins, construccions típiques amb funcions socioeconòmiques molt importants entre els segles S.XVII i S.XVIII, han pràcticament desaparegut de La Valldigna. La recuperació d'aquests dos edificis permet assolir el doble objectiu de restaurar un valuós patrimoni arquitectònic i etnogràfic, i afegir dos importants recursos turístics al municipi que hauran de ser adequadament integrats en la oferta de turisme cultural amb posterioritat.

Qui ha de liderar i participar?

Ambdós són projectes que poden interessar a inversors particulars. Cal una tasca d'orientació i acompanyament per part dels tècnics de l'Ajuntament.

Prioritat?

La intervenció és més urgent en el cas del Molí Vell donat el seu estat ruïnós. Es recomana començar per una intervenció d'emergència al Molí Vell per evitar la seua runa total. En una segona etapa hauria de treballar-se la modalitat d'intervenció al Molí Vell i la voluntat d'actuació per part dels propietaris del Molí de Tonet per ajustar el programa d'actuació als interessos de totes les parts.

La prioritat de recuperació d'aquests recursos serà considerada de nivell 5 (Molt Alta) per al Molí Vell i de nivell 3 (Mitjana) per al Molí de Tonet.

Costos

Els costos implicats en un procés de restauració patrimonial i d'acondicionament del entorn són elevats. Cal comptar amb els següents costos: pla de restauració, disseny de l'espai, obres d'execució del procés de reurbanització de l'espai públic obert, obres sobre els accessos, potencials expropiacions de sol, jardineria, senyalètica, embelliment, etc En aquests casos, sobre tot pel que fa l'acció destinada a allotjament rural, es pot captar inversió privada interessada en la posterior gestió de l'allotjament.

Fonts de finançament

- Inversionistes privats.
- Pla Especial de Suport a la Inversió Productiva en Municipis del Pla Confiança de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/).
- Plans Nacionals de l'Institut de Patrimoni Cultural d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/MC/IPHE/PlanesNac/PlanNacionales.html>).
- Beques i subvencions a empreses privades que fan projectes de restauració de patrimoni històric. Govern d'Espanya (<http://www.redescultura.es/ayudasSubvenciones/Patrimonio/ProteccionBienesPatrimonioCultural2010.html>).

LÍNIA 2. Recuperació i posada en valor dels entorns naturals singulars

---

El territori municipal compta amb notables recursos naturals, alguns d'ells d'elevada singularitat. Es tracta d'un territori altament antropitzat per una ocupació humana que es remunta a períodes prehistòrics. Amb freqüència, les actuacions derivades d'aquesta ocupació humana no han comptat amb els anàlisis adequats o no s'han fet atenent a les seues implicacions a mitjà i llarg termini.

L'entorn territorial i, de manera especial, les àrees amb recursos ambientals valuosos, constitueixen elements fonamentals per incrementar el potencial de desenvolupament no sols cultural i turístic sinó del conjunt del territori. Per tant, la recuperació i posada en valor dels espais i recursos culturals i ambientals aporta valor directe en la millora de l'entorn territorial i indirecte en els efectes potencials d'increment de l'atractiu per al desenvolupament d'activitats econòmiques i per a la millora de la qualitat de vida de la societat local.

Com en l'acció anterior, resulta també determinant la recuperació dels entorns naturals singulars més destacables resultants de l'*Anàlisi de Factibilitat*. Es tracta de la recuperació i/o posada en valor del *Cordó Dunar*, *l'Ullal Gran* i *l'Ullal dels Penyetes*, *el Clot de la Font* i *el Barranc del Bolomor*.

Aquesta Línia 2 conté les següent actuacions:

- 2.1 Actuacions sobre el Cordó Dunar
- 2.2 Actuacions sobre l'Ullal Gran i l'Ullal de les Penyetes
- 2.3 Actuacions sobre el Clot de la Font
- 2.4 Actuacions sobre el Barranc del Bolomor

ACTUACIÓ 2.1 Cordó Dunar

De què es tracta?

Recuperació i conservació del Cordó Dunar existent en la zona sud de la Platja de Tavernes.

Motivació (per què)

El cordó dunar constitueix un testimoni de l'ecosistema dominant a les zones de platja del litoral valencià. Degut a l'extensa transformació antròpica soferta per aquest ecosistema al llarg dels anys (transformació agrària, aterraments, desenvolupament turístic associat al turisme, desenvolupament d'infraestructures, etc.), la gran majoria de cordons dunars ha desaparegut i, amb ells, no sols el seu valor paisatgístic sinó també la seua funció dins del ecosistema. En conseqüència es considerat un espai d'important valor ecològic ubicat a una zona d'afluència turística on s'han de minimitzar els impactes, i organitzar recorreguts que protegiscuen a les dunes, sent estes igualment visitables.

Qui ha de liderar i participar?

Es tracta d'una acció sobre sol del domini públic marítimo-terrestre i, a més a més, un espai d'especial valor pels seus trets ambientals. Per tant, concorren competències del Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marítim i de la Conselleria de Territori i Medi Ambient. L'Ajuntament hauria de liderar l'acció amb una proposta, interessant i implicant les altres administracions i obtenint els permisos necessaris i, en el seu cas, el finançament.

Prioritat

L'actual cordó dunar requereix una acció immediata de protecció per evitar un major deteriorament. Una vegada assegurada aquesta protecció, la intervenció de recuperació i restauració té una urgència menor, tot i que, donats els baixos costos implicats, es pot afrontar amb certa rapidesa.

Prioritat de protecció: 5 (Molt alta)

Prioritat de recuperació i restauració: 3 (Mitja)

Costos

Els costos de l'acció de protecció són baixos mentre que els de l'acció de recuperació i restauració són major però no importants:

Costos de protecció: 1 (Molt baixos)

Costos de recuperació i restauració: 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

Zona de dunes al sud de la platja de Tavernes de la Vallidigna i fins el límit municipal amb Xeraco.

Fons de finançament

- Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marítim
- Conselleria d'Urbanisme, Habitatge i Medi Ambient
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/)

ACTUACIÓ 2.2 Ullal Gran i Ullal de les Penyetes

De què es tracta?

Condicionament de l'entorn natural i faunístic dels Ullals dirigit a millorar l'ús educatiu, esportiu i d'oci sostenible d'aquests entorns.

Motivació (per què)

Els aiguamolls són espais singulars amb màxim nivell de protecció per la normativa ambiental europea, espanyola i valenciana, atés que pràcticament ja no existixen, a pesar de ser les surgències típiques de les zones de marjal del litoral Valencià. L'entorn actual d'estos dos ullals ja ha estat objecte d'un projecte de restauració i resulta agradable, com a mínim a nivell local. Tot i això, es possible incidir a les funcions educatives, esportives i d'oci sostenible a partir d'inversions de baix cost com són la senyalització.

Qui ha de liderar i participar?

Es tracta d'una acció sobre sòl rústic de propietat municipal i, a més a més, un espai d'especial valor pels seus trets ambientals. Per tant, concorren competències de la Conselleria de Territori i Medi Ambient. L'Ajuntament hauria de liderar l'acció amb una proposta, interessant i implicant les altres administracions i obtenint els permisos necessaris i, en el seu cas, el finançament.

Prioritat

Es tracta d'un entorn ja recuperat en el que es proposa una actuació de baixa intensitat i molt enfocada. La prioritat no és alta perquè no està en risc la conservació de l'entorn i dels ullals però, donats els baixos costos implicats, es pot afrontar amb certa rapidesa. Prioritat de l'actuació: 3 (Mitja).

Costos

Els costos de l'acció de millora son 1 (Molt baixos).

Àmbit de l'Acció

Entorns immediats de l'Ullal Gran i l'Ullal de les Penyetes

Fonts de finançament

- Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marítim
- Conselleria d'Urbanisme, Habitatge i Medi Ambient
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/)

ACTUACIÓ 2.3 Clot de la Font

De què es tracta?

Condicionament de l'entorn, millora de l'accessibilitat i la senyalització de l'enclavament. L'emplaçament ja està dotat de paellers i alguna taula per a menjar. Es proposa una actuació dirigida a:

- Recuperació i embelliment del entorn del Clot de la Font
- Millorar la infraestructura existent, donant cabuda a un nombre més gran de persones, per a la celebració del Porrat

- Senyalitzar de manera més visibles les rutes i sengles que parteixen d'este punt, per a oferir atractius addicionals als visitants.
- Millora dels accessos incloent un àrea d'aparcament de vehicles
- Habilitació d'una via de vianants / carril bici-footing des de el nucli urbà que faça més atractiu el desplaçament a peu i en bicicleta.

Motivació (per què)

Es tracta d'un brollador d'aigua natural, que en determinades èpoques de l'any plena el seu entorn d'aigua que emana en xicotetes cascades. És punt de partida d'unes quantes sendes pel què la seua recuperació i posada en valor, facilitaria l'afluència de visitants i muntanyencs gustosos de recórrer l'entorn.

Qui ha de liderar i participar?

Es tracta d'una acció sobre sol rústic de propietat municipal i, a més a més, un espai d'especial valor pels seus trets ambientals. Per tant, concorren competències de la Conselleria de Territori i Medi Ambient. L'Ajuntament hauria de liderar l'acció amb una proposta, interessant i implicant les altres administracions i obtenint els permisos necessaris i, en el seu cas, el finançament.

Prioritat

La prioritat no es alta perquè no està en risc la conservació de l'entorn ni del patrimoni. La neteja i condicionament de l'entorn del Clot de la Font podria fer-se amb certa rapidesa perquè els costos implicats són relativament baixos. L'acció d'habilitació d'un carril de vianants-bici es més costosa i dependrà de les disponibilitats pressupostàries.

Prioritat de l'actuació de neteja i millora de l'entorn: 4 (Alta).

Prioritat de la connexió vianant amb el centre urbà. 3 (Mitja).

Costos

Els costos de l'acció de neteja i millora de l'entorn son 2 (Baixos).

Els costos de l'acció de connexió vianant son 3 (Mitjos).

Àmbit de l'Acció

Clot de la Font i el seu entorn immediat. Franja longitudinal adossada a l'actual camí entre el Nucli urbà de Tavernes de la Vallidigna i el Clot de la Font.

Fonts de finançament

- Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marítim
- Conselleria d'Urbanisme, Habitatge i Medi Ambient
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/)

ACTUACIÓ 2.4 Barranc del Bolomor

De què es tracta?

El barranc del Bolomor conté una de les coves amb vestigis arqueològics més importants a nivell internacional. El seu entorn està caracteritzat per ser un àrea de barranc de difícil accés i on s'ha actuat de manera rudimentària per tancar l'entrada a la cova del Bolomor. El barranc, en situar-se en l'ombria de la Serra del Montdúver, conté importants formacions vegetals amb espècies poc corrents. L'actuació es centra en la neteja forestal, la delimitació d'un perímetre d'accés limitat, la demarcació de la via d'accés i un panel informatiu del recurs al peu de l'àrea restringida.

Motivació (per què)

El barranc de Bolomor conté un dels recursos culturals més importants del municipi. La cova del Bolomor es reconeguda com un dels principals jaciments arqueològics del mediterrani, ha estat subjecte de diversos estudis científics i es periòdicament visitada per experts. D'altra banda, la Cova de Bolomor ha estat objecte de múltiples espolis al llarg de la història. És, per tant, important consolidar la protecció del seu entorn que, a més quan més, ha d'estar acompanyada d'una actuació de millora per a animar l'arribada de visitants.

Qui ha de liderar i participar?

Es tracta d'una acció sobre sòl rústic de propietat municipal i, a més a més, un espai d'especial valor pels seus trets culturals. Per tant, concorren competències de la Conselleria de Territori i Medi Ambient i de la Conselleria de Cultura. L'Ajuntament hauria de liderar l'acció amb una proposta, interessant i implicant les altres administracions i obtenint els permisos necessaris i, en el seu cas, el finançament.

Prioritat

La prioritat no es alta perquè no està en risc la conservació de l'entorn ni del patrimoni. Tot i això, la neteja, condicionament i acotació de l'entorn del Barranc del Bolomor podria fer-se amb certa rapidesa perquè els costos implicats son relativament baixos.

Prioritat de l'actuació: 3 (Mitjana)

Costos

Els costos de l'acció son 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

Entorn de Barranc del Bolomor.

Fons de finançament

- Pla Especial de Suport a la Inversió Productiva en Municipis del Pla Confiança de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>).

- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/).
- Plans Nacionals de l'Institut de Patrimoni Cultural d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/MC/IPHE/PlanesNac/PlanNacionales.html>).
- 1% Cultural Govern d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/CE/UnoCult/Definicion.html>).
- Plans Nacionals de l'Institut de Patrimoni Cultural d'Espanya Beques i subvencions a empreses privades que fan projectes de restauració de patrimoni històric. Govern d'Espanya (<http://www.redescultura.es/ayudasSubvenciones/Patrimonio/ProteccionBienesPatrimonioCultural2010.html>).

LÍNIA 3. Generació de productes turístics

La implementació efectiva de les accions contingudes en les Línies 1 i 2 possibilita, a priori, generar una sèrie de productes turístics que aportaran un benefici directe per al municipi.

Per tant, la Línia Estratègica 3 “Generació de Productes Turístics” oferirà tot el seu potencial sobre la base de la realització prèvia de les actuacions previstes en les dues línies anteriors. Aquesta apreciació és important donat que la generació i oferta de productes turístics deu fer-se una vegada s’hagen produït les millores previstes en els recursos culturals.

Aquesta Línia 3 conté les següent actuacions:

- 3.1 Elaboració d’una Guia d’Interpretació del Territori
- 3.2 Ruta Verda de la Valldigna
- 3.3 Lloguer de medis de transport sostenible per a les visites turístiques i culturals
- 3.4 Ruta Històric-Patrimonial
- 3.5 CENTRUM – Espai Cultural
- 3.6 Desenvolupament de l’Oferta de Restauració
- 3.7 Incorporació de la Cuina Històrica a l’Oferta de Restauració
- 3.8 Concurs gastronòmic
- 3.9 Allotjament rural al Molí Vell

ACTUACIÓ 3.1 Elaboració d’una Guia de Recursos Territorials

De què es tracta?

Elaboració d’una guia dels recursos culturals del municipi prenent com a punt de partida l’Inventari Valoratiu de Recursos Culturals inclòs a aquest treball i amb les següents característiques:

- Identificació i caracterització dels recursos culturals del municipi (localització, característiques del recurs i del seu entorn, història, documentació d’interés, imatges, etc.)
- Descripció de les possibilitats de visita i dels serveis disponibles en cada cas
- Suggeriments sobre possibles itineraris i rutes que enllacen els recursos
- Suggeriments sobre activitats associades als recursos

La guia podria distribuir-se en el “Centrum” (veure Acció 3.5) i en altres llocs rellevants.

Motivació (per què)

Bona part dels recursos culturals de Tavernes son poc coneguts per part de la societat local i dels visitants i, per tant, poc reconeguts en la seua valia i funció per al desenvolupament territorial. Una Guia del Recursos Territorials del municipi permetrà un major coneiximent i apreci del recursos locals.

Qui ha de liderar i participar?

És una activitat susceptible de ser liderada per diversos agents: editorials locals, Ajuntament, Mancomunitat de La Valldigna, Centre Excursionista.

Prioritat

S'atorga una prioritat alta pel valor divulgatiu i educatiu d'aquesta iniciativa, i per que pot constituir un punt de referència per al desenvolupament d'altres accions.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos de l'acció son els corresponents a la redacció, edició i impressió de la Guia i s'estimen en 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

N/A

Fonts de finançament

- Inversió privada
- Programa Cultura de la Unió Europea (<http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/documents/2010/may/ES.pdf>)
- Mancomunitat de La Valldigna
- Línies d'Actuació del Ministeri de Cultura (<http://www.redescultura.es/lineasActuacion/LineasActuacion.html>)
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)

ACTUACIÓ 3.2 Ruta Verda de La Valldigna

De què es tracta?

El municipi de Tavernes i el conjunt del territori de la Valldigna, compta amb recursos naturals d'una certa singularitat. Una proposta de ruta verda que articule d'una manera racional i lògica els principals recursos naturals generaria un producte complementari al recurs turístic predominant de sol i Platja i oferiria als turistes i visitants un motiu més per endinsar-se al territori de La Valldigna. L'acció consisteix en la definició, delimitació d'una ruta verda en La Valldigna que abaste un o varis itineraris. Per tant, cal realitzar les següents actuacions:

- En coordinació amb l'acció 3.1 Guia de Recursos Territorials definició i planificació de la Ruta Verda amb detall de punts de partida, punts intermedis i punts finals, connexions entre les diverses rutes, fites més importants i les seues característiques, documentació d'acompanyament, etc.
- Condicionament dels recorreguts (neteja forestal, adequació dels camins per al pas de vianants, bicicletes i cavalls)
- Senyalització de les rutes (indicació sobre el terreny del traçat, fites més importants amb cartells descriptius, etc.). Sense una bona senyalització que facilite l'arribada a cada un dels punts d'interès, estos resultarien difícils de trobar.
- La senyalització implica també la millora de les vies d'accés. És una forma de fomentar que es visiten, tant per part de la població local com per possibles visitants.

Des del "Centrum" poden organitzar-se visites guiades, acompanyades de xicotetes representacions amb referències històriques a cada emplaçament determinat, evocant a moments passats. Un producte diferenciat, capaç d'atraure des del públic més exigent, com són els xiquets, fins a gent amb poc coneixement respecte d'això a qui se li pot despertar l'interès.

Motivació (per què)

Bona part del territori de Tavernes i els seus recursos i atractius son poc coneguts tant per la societat local com pels visitants i, per tant, poc reconeguts en la seua valia i funció per al desenvolupament territorial.

Qui ha de liderar i participar?

L'administració local és en este cas l'encarregada de contractar aquest servei a una empresa que adequè les rutes i sengles de la manera més convenient. Valent-se de la guia, on s'expliquen cada una de les possibles rutes que s'ha de seguir, hauran de senyalitzar-se els distints recorreguts de manera que s'indiquen la dificultat i duració dels mateixos, així com el seu destí final. Altres organitzacions que poden participar son l'Agència de Desenvolupament Local, la Mancomunitat de La Vall d'Alto i el Grup Excursionista.

Prioritat

S'atorga una prioritat alta per la seua rellevància en la conformació d'atractius culturals i turístics complementaris als tradicionals i pel seu efecte articulador de l'oferta. A més a més, la seua existència facilitarà una major aflluència de persones que desitgen conèixer el territori, reactivant altres sectors locals com la restauració i els hostalatges.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos de l'acció són els corresponents al disseny de les rutes, al seu condicionament, i a la senyalització de les fites, i s'estimen en 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

L'àmbit d'actuació és l'entorn natural del municipi, allí on es localitzen els béns culturals catalogats, així com les zones amb flora i fauna interessant..

Fonts de finançament

- Inversió privada
- Programa Cultura de la Unió Europea (<http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/documents/2010/may/ES.pdf>)
- Mancomunitat de La Valldigna
- Línies d'Actuació del Ministeri de Cultura (<http://www.redescultura.es/lineasActuacion/LineasActuacion.html>)
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)
- Programes de la Conselleria de Medi Ambient, aigua, urbanisme i vivenda de la Generalitat Valenciana (<http://www.cma.gva.es/web/>)

ACTUACIÓ 3.3 3 Lloguer de Medis de Transport Sostenible per a les Visites Turístiques i Culturals

De què es tracta?

Promoure l'ús de transports alternatius als vehicles de motor. Es tracta de que el municipi oferisca punts de lloguer de bicicletes o excursions a cavall per a poder fer les rutes proposades. *Haurien* d'establir-se diferents punts de llogues, per a afavorir que es pugui llogar en un punt i retornar en un altre. Una ubicació ideal seria el "Centrum", però també altres en el nucli urbà, o en punts accessibles.

Motivació (per què)

Les diverses condicions dels visitants, des de xiquetes i xiquets a gent major o amb mobilitat reduïda, fan necessari proporcionar alternatives que permeten arribar al nombre més gran d'usuaris possibles. D'altra banda, esta proposta de transport suposa un element diferenciador que pot resultar més atractiu per a determinats grups i per tant, un major atractiu a l'hora d'atraure visitants al municipi.

Qui ha de liderar i participar?

La millor opció de gestió d'este tipus de servicis seria fer un concurs públic a què puguen optar qualsevol empresa o organització. El format de concessió garantix que es complisquen uns preus determinats, no abusius. La revisió de la concessió del servici permet mantindre un cert grau de qualitat en el servici prestat

Prioritat

Es tracta d'una actuació complementària a la senyalització dels camins i al servici d'allotjament. Un servici que tracta de ser un atractiu més, alhora que una facilitat afegida al visitar el terme municipal de Tavernes de la Valldigna. S'atorga una prioritat

mitja per la seua rellevància en la conformació d'atractius culturals i turístics complementaris als tradicionals i pel seu efecte articulador de l'oferta.

Prioritat de l'actuació: 3 (Mitja)

Costos

La gestió més eficient seria la privada, per haver de comptar amb un determinat nombre de bicicletes o animals de passeig i el cost de manteniment que estos impliquen. El consistori podria cedir-los l'espai on es va a iniciar l'activitat, per a fomentar la inversió inicial. En el cas que el transport oferit siguen bicicletes o quads, el manteniment no és massa costós, encara que hi ha un cost inicial important. El cost es també important en el cas d'animals de passeig, que necessitarien unes instal·lacions majors on viure. Els costos de l'acció s'estimen en 3,5 (Mitjos-alts)

Àmbit de l'Acció

Els punts més interessants serien el centre multifuncional, on se suposa l'arribada de la majoria dels visitants a l'entorn natural, però també en el nucli urbà, per a poder desplaçar-se allí per a visitar-ho o menjar. L'emplaçament vindria cedit per l'Ajuntament, mentre que la posada en marxa i la gestió seria per part privada.

Fonts de finançament

- Inversió privada
- Mancomunitat de La Valldigna
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)
- Programes de la Conselleria de Medi Ambient, aigua, urbanisme i vivenda de la Generalitat Valenciana (<http://www.cma.gva.es/web/>)

ACTUACIÓ 3.4 Ruta Històric-Patrimonial

De què es tracta?

Creació d'una ruta que comprega el conjunt de recursos Històric-Patrimonials del Municipi. A més, esta ruta podria integrar-se o completar-se amb la visita al Monestir de Santa Maria de la Valldigna. Inclourà disseny de la ruta, itinerari (amb plans il·lustratius), panells interpretatius, inclús àudio guia, guies personals per a grups, servicis complementaris de restauració... etc.

Motivació (per què)

El municipi de Tavernes compta amb un conjunt de monuments d'una certa rellevància, de manera que es generaria un producte complementari al recurs turístic predominant de sol i Platja. A més es destacarien els elements culturals del municipi, integrant-los amb el patrimoni més destacat de la Valldigna, com el Monestir.

Qui ha de liderar i participar?

Encapçalament per l'Ajuntament de Tavernes, ha de comptar amb el recolzament de les associacions empresarials de comerç, hostaleria i de apartaments. També hauria de participar associacions d'àmbit cultural. Aquesta actuació s'hauria de dur a terme una vegada recuperats els recursos patrimonials més degradats (Línia Estratègica 1º).

Prioritat

A causa dels baixos costos implicats en aquesta acció i la repercussió que esta pot tindre en l'activitat econòmica del municipi, es considera una prioritat alta, tot tenint en compte que la seua realització s'ha de dur a terme una volta s'hagen produït les actuacions principals de restauració del patrimoni cultural tal com es descriuen en la Línia Estratègica 1.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos de l'acció són els corresponents al disseny de les rutes, al seu condicionament, i a la senyalització de les fites, i s'estimen en 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

Una proposta de ruta seria la següent: 1-Torre Guaita, 2- Ermita de Sant Llorenç, 3- Ermita del Santíssim Crist del calvari, 4-Casa Consistorial i Plaça Major, 5-Iglesia Sant Pere Apòstol, 6-Iglesia parroquial Sant Josep, 7-Monasterio de Santa Maria de la Valldigna..

Fonts de finançament

- Inversió privada
- Programa Cultura de la Unió Europea (<http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/documents/2010/may/ES.pdf>)
- Mancomunitat de La Valldigna
- Línies d'Actuació del Ministeri de Cultura (<http://www.redescultura.es/lineasActuacion/LineasActuacion.html>)
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)
- Programes de la Conselleria de Medi Ambient, aigua, urbanisme i vivenda de la Generalitat Valenciana (<http://www.cma.gva.es/web/>)

ACTUACIÓ 3.5 CENTRUM – Espai Cultural

De què es tracta?

La proposta és la d'un edifici que siga un centre de recepció de visitants però al mateix temps que compte amb diversos espais als que se'ls pot donar usos múltiples. Una possibilitat seria una sala auditori on fer representacions d'arts escèniques de dansa, teatre i actuacions musicals per a complementar l'oferta cultural al llarg de tot

l'any. També tindrien cabuda sales on impartir classes formatives de música, dansa i arts escèniques, servint de centre de formació per a la proposta d'actuació de Cultura. En definitiva, es tracta de la construcció d'un centre d'intercanvi cultural, basat en la xarxa cultural lligada al festival Sete Sois - Sete Luas.

L'aspecte més rellevant és triar un emplaçament adequat per al centre. Este ha de comptar amb bons accessos i pàrquing, fora del nucli urbà i pròxim als recursos a visitar, com ho és l'entorn de la Torre Guaita. Serà el punt de partida de la majoria de les rutes. Una vegada construït l'edifici, cal dotar-lo de contingut mitjançant el desenvolupament d'una programació cultural i formativa, a més d'un treball de promoció del centre i de les possibilitats que ofereix entre usuaris potencials (escoles, instituts, famílies)

Motivació (per què)

Un espai cultural com el que es proposa pot tindre múltiples efectes positius per al desenvolupament cultural i econòmic del municipi. Entre d'ells, la potenciació dels recursos culturals, la interpretació del territori, la formació cultural i artística tant de la població local com dels visitants, la centralització de la gestió de reserves d'allotjaments. Els usuaris poden depositar ací el seu equipatge i el personal s'encarrega de dur-lo allí on es vagen a allotjar.

Qui ha de liderar i participar?

Encapçalament per l'Ajuntament de Tavernes, ha de comptar amb el recolzament de les associacions empresarials de comerç, hostaleria i de apartaments. També hauria de participar associacions d'àmbit cultural. Aquesta actuació hauria de dur-se a terme una vegada recuperats els recursos patrimonials més degradats (Línia Estratègica 1º).

Prioritat

Es tracta d'un centre focal amb capacitat d'impulsar el desenvolupament cultural del municipi.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Hi ha una elevada inversió inicial en la construcció del centre i el seu posterior manteniment. Cal tindre en compte que, tant els alumnes dels cursos que s'oferisquen, com els centres educatius que visiten la zona, poden constituir una font d'ingressos per al propi centre.

Cost de l'actuació: 4 (Alta)

Àmbit de l'Acció

L'emplaçament ideal seria entre la platja i el nucli urbà. Pròxim a l'estació de tren ja l'eixida de l'autopista i la N-332.

Fonts de finançament

- Programa Cultura de la Unió Europea (<http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/documents/2010/may/ES.pdf>)
- Mancomunitat de La Valldigna
- Línies d'Actuació del Ministeri de Cultura (<http://www.redescultura.es/lineasActuacion/LineasActuacion.html>)
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)

ACTUACIÓ 3.6 Desenvolupament de l'Oferta de Restauració

De què es tracta?

Per a completar l'oferta existent d'establiments de restauració i considerant el nombre més gran d'afluència de visitants que tindrà el municipi, fruit de les actuacions proposades, la proposta són restaurants que oferisquen les menjars tradicionals de la zona. Estos alimentaran als visitants del territori i a aquells que decidisquen allotjar-se en la zona. Una iniciativa privada que reporta grans beneficis a l'economia local: major afluència de visitants al municipi, en especial en les dates assenyalades com a dies festius, augment de l'ocupació local amb una formació baixa o mitjana, predominant entre la població activa local.

Motivació (per què)

Segons l'època de l'any o festa assenyalada, hauran de promoure aquelles receptes pròpies de la data. En la zona hi ha nombroses receptes que s'estan perdent i que no són conegudes. Es tracta de recuperar-les, de conformar una oferta gastronòmica de qualitat que complemente l'oferta turística i que en dates assenyalades, coincidint amb la celebració d'esdeveniments, siga un reclam turístic i gènere una font d'ingressos a l'economia local.

Qui ha de liderar i participar?

És la iniciativa privada l'encarregada de promoure el tipus d'establiments suggerits. Els ja existents haurien de millorar la qualitat, incorporant noves receptes i promocionant de manera especial plats concrets en dates assenyalades.

Prioritat

S'atorga una prioritat alta que no implica la construcció de nous edificis, sinó de donar usos diferents dels baixos de les vivendes existents. És important també per suposar un complement a l'oferta turística, paisatgística i cultural que es vol proporcionar. El personal que treballarà ha de tindre coneixements / formació gastronòmica i en servicis d'hostaleria.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos son elevats principalment en l'àmbit de la inversió privada, associats a l'obertura de nous restaurants.

Cost de l'actuació: 4 (Alta)

Àmbit de l'Acció

El nucli urbà, considerat una de les parts més destacades del municipi seria l'emplaçament més convenient, al mateix temps que afavoriria la seua visita, promocionant al mateix temps altres comerços de la zona.

Fonts de finançament

- Inversió Privada
- Ajuntament de Tavernes de la Valldigna
- Línies de finançament per a l'iniciació d'activitat econòmica (crèdits ICO, etc.)

ACTUACIÓ 3.7 Incorporació de la Cuina Històrica a l'Oferta de Restauració

De què es tracta?

Catalogació de totes les receptes tradicionals històriques, relacionar-les amb l'època històrica en què van sorgir i el motiu (quan siga possible). Estes es publicarien en un format de llibre. La idea servix com a base per a realitzar l'actuació anterior, a més de tindre forma de producte autòcton per a posar a la venda, dins i fora del municipi. Una persona haurà d'encarregar-se d'arreglar les receptes, documentar-se per a relacionar-les amb l'època històrica corresponent i donar-li el format de producte (llibre, en format de paper o electrònic). A fi de recaptar les receptes originals tradicionals, han d'implicar-se de forma destacada la població d'edat més avançada que puga compartir els seus coneixements respecte d'això. L'arxiu històric municipal, en cas d'haver-hi, és també una bona font d'informació. Seria convenient que la persona encarregada de la redacció del treball tinguera coneixements gastronòmics, però sobretot històrics, per a poder relacionar-los amb el moment del seu sorgiment.

Motivació (per què)

La gastronomia constitueix un important patrimoni per al territori, una singularitat amb la que no s'entra en competició amb altres territoris i, per tant, un important recurs per al desenvolupament si es recupera i posa en valor.

Qui ha de liderar i participar?

Ajuntament, editorials locals, centres culturals locals, Mancomunitat, empresaris hostelers. Pot ser un treball contractat a alguna agència externa que arregle la informació, la tracte i li done el format final. Hi ha un treball de camp inicial, però també una important investigació històrica.

Prioritat

A causa dels baixos costos implicats en aquesta acció i la repercussió que esta pot tindre en l'activitat econòmica del municipi, es considera una prioritat alta.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos de l'acció son els corresponents a la redacció, edició i impressió de la Guia i s'estimen en 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

N/A

Fonts de finançament

- Ajuntament de Tavernes
- Mancomunitat de La Valldigna
- Línies d'Actuació del Ministeri de Cultura (<http://www.redescultura.es/lineasActuacion/LineasActuacion.html>)
- Programes de la Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana (http://www.cult.gva.es/dgpa/index_c.html)

ACTUACIÓ 3.8 Concurs Gastronòmic

De què es tracta?

Creació d'un certamen gastronòmic en què cuiners de restaurants i centres d'hostaleria, preparen plats típics de Tavernes i del conjunt de la Valldigna. Els concursants haurien d'oferir aquestos plats en les seues cartes anuals, de tal forma que es beneficie l'oferta gastronòmica de l'hostaleria de la comarca, així com també es donaria a conèixer fora dels seus límits.

Motivació (per què)

La gastronomia constitueix un important patrimoni per al territori, una singularitat amb la que no s'entra en competició amb altres territoris i, per tant, un important recurs per al desenvolupament si es recupera i posa en valor. Tavernes i la comarca de la Valldigna compten amb una gastronomia tradicional arrelada. Hi ha plats típics com el "Arròs al Forn, Arròs amb Fesols i naps i els Pebres Farcits". Sens dubte, si hi ha un plat que pot diferenciar-se de l'oferta de concursos gastronòmics de l'entorn d'influència del municipi, estes són les anomenades "OLLES". Olla de peix i Olla de carns. També destaca el Putxero amb puntals.

Qui ha de liderar i participar?

Ajuntament, empresaris hostalers, Mancomunitat de la Valldigna.

Prioritat

A causa dels baixos costos implicats en aquesta acció i la repercussió que esta pot tindre en l'activitat econòmica del municipi, es considera una prioritat alta.

Prioritat de l'actuació: 4 (Alta)

Costos

Els costos de l'acció són els corresponents a la redacció, edició i impressió de la Guia i s'estimen en 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

N/A

Fons de finançament

- Ajuntament de Tavernes
- Mancomunitat de La Valldigna

ACTUACIÓ 3.9 Allotjament Rural Molí Vell

De què es tracta?

Aprofitar la rehabilitació integral del Molí del Pla Vell, actualment en estat de runa, amb la finalitat de convertir-lo en un allotjament rural. El capital humà necessari no ha de tindre una formació molt elevada ja que la majoria d'activitats relacionades són les pròpies del sector de l'hostaleria. Les instal·lacions necessàries no són més que les ja existents en el territori, però concedint-li les un major protagonisme. Cal rehabilitar les construccions i equipar el seu interior i possibles edificis annexes amb els elements propis d'un d'hotel rural.

Motivació (per què)

Donada l'obsolescència de les formes tradicionals d'allotjament com els hotels i apartaments, la idea és plantejar fórmules noves, relacionades amb el turisme rural, però en emplaçaments pròxims al mar. Alhora que es recupera un antic molí abandonat, s'oferix una fórmula innovadora i atractiva per a un públic determinat.

Qui ha de liderar i participar?

Els agents encarregats de dur a terme esta iniciativa ha de l'administració pública local, propietària de l'edifici. En la seua reconstrucció i gestió es pot ocupar persones que es dedicaven a altres activitats en sectors en decadència, com la construcció. La fórmula més convenient per a gestionar este negoci seria un organisme privat. El "centrum" proposat anteriorment seria un bon punt de recepció dels visitants i gestió de les reserves. La idea és donar les majors facilitats possibles als usuaris. Estos, arribarien al punt de recepció ("Centrum"), on formalitzarien la reserva, depositarien l'equipatge i disposarien d'un dels mitjans de transport disponibles (bicicleta, quads, cavall o ases). El personal encarregat de gestionar el servici s'encarrega de portar l'equipatge a la vivenda on es van a allotjar. Els visitants, tenen disponible un mitjà de

transport sostenible i no contaminant des del primer moment per a desplaçar-se pel territori, desplaçar-se al nucli urbà i visitar els diferents recursos culturals.

Prioritat?

Es tracta d'un projecte a mitjà termini. Implica una sèrie d'actuacions algunes de les quals poden ser costoses. Pot donar un rèdit elevat en quant a la configuració de l'oferta turística complementària i l'increment de l'atractiu turístic del territori.

Costos

Els costos implicats en un procés de restauració patrimonial i d'acondicionament del entorn son elevats. Cal comptar amb els següents costos: pla de restauració, disseny de l'espai, obres d'execució del procés de re-urbanització de l'espai públic obert, obres sobre els accessos, potencials expropiacions de sol, jardineria, senyalètica, embelliment, etc En aquestos casos, sobre tot pel que fa a l'acció destinada a allotjament rural, es pot captar inversió privada interessada en la posterior gestió de l'allotjament.

Àmbit de l'Acció

Edificis i entorns del Molí Vell (del Pla) i Molí de Tonet (Esperança)

Fons de finançament

- Inversionistes privats
- Plan Especial de Apoyo Inversión Productiva en Municipios del Plan Confianza de la Generalitat Valenciana (<http://planconfianza.es/>)
- Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local (http://www.mpt.es/servicios/fondo_sostenibilidad/)
- Plans Nacionals de l'Institut de Patrimoni Cultural d'Espanya (<http://www.mcu.es/patrimonio/MC/IPHE/PlanesNac/PlanNacionales.html>)
- Beques i subvencions a empreses privades que fan projectes de restauració de patrimoni històric. Govern d'Espanya (<http://www.redescultura.es/ayudasSubvenciones/Patrimonio/ProteccionBienesPatrimonioCultural2010.html>)

LÍNIA 4. Creació de la marca turístico-cultural

Una vegada recuperats el conjunt dels recursos culturals més significatius existents al municipi de Tavernes de la Valldigna, a partir del criteris establerts a l'anàlisi de *factibilitat*, i havent generat un muntant de productes turístics-culturals associats al mateixos recursos, es a dir, una vegada ficats en valor, resulta fonamental anar més enllà, i crear una marca territorial associada a eixa oferta, amb l'objectiu d'aconseguir fer-la més visible i situar-la en una millor posició en un mercat cada vegada més exigent i competitiu.

La creació d'una marca territorial es un element clau per obtindre la repercussió necessària per fer visible al municipi i els seus productes, principalment per l'elevada oferta existent actualment, sent necessari per obtindre un resultat mínimament satisfactoris, fent que pague la pena l'important esforç que suposa ficar en marxa una iniciativa de la dimensió com la que es proposa en el present estudi.

Si la recuperació i la posada en valor del conjunt de recursos culturals més representatius del municipi és importat, encara ho és més, poder fer que estos recursos convertits en productes, siguen capaços d'obtindre una viabilitat de funcionament, gestió i conservació, que passa directament per iniciar processos de màrqueting, amb la generació d'una marca territorial identificativa, i visible com a mínim al mercat més immediat, que aprofite per aconseguir l'arribada dels recursos econòmics necessaris.

Aquesta Línia 4 conté la següent actuació:

4.1 Creació de la Marca turístico-cultural

ACTUACIÓ 4.1 Creació de la marca turístico-cultural

De què es tracta?

Es tracta de la creació d'una marca territorial identificativa d'àmbit turístic i cultural, que estiga directament vinculada al municipi de Tavernes de la Valldigna.

Motivació (per què)

L'existència cada vegada d'uns mercats més competitiu i exigents, fa necessari la creació d'elements identificatius que tinguen un efecte diferenciador, que faja que l'oferta turístico-cultural del municipi destaque sobre la resta, quedant identificada a un territori concret.

Qui ha de liderar i participar?

Es tracta d'una acció amb fortes connotacions territorials, socials i econòmiques, que obliga a integrar en la iniciativa a un ampli espectre d'agents socials, i no únicament d'àmbit local, sinó també d'àmbit subcomarcal o comarcal (Valldigna-Safor). Evidentment hauria d'estar liderada pel propi Ajuntament, implicant com a mínim a departaments amb connotacions econòmiques i territorials; Medi ambient, Urbanisme i Foment Local (COFAE i Turisme). A banda de l'ajuntament, caldria implicar a altres

agents socials, com les administracions d'àmbit comarcal (Mancomunitat de la Valldigna i de la Safor-Valldigna), les associacions d'empresaris d'àmbit local i comarcal, altres institucions de caràcter econòmic i social (Càmera de Comerç, associacions culturals... etc.).

El fet que s'impliquen organismes i institucions foranies a l'àmbit local, es considera important en el sentit, en el que caldria definir si eixa imatge de marca vinculada al municipi de tavernes de la Valldigna, deuria estar lligada a una denominació amb mires territorials més amples, en la direcció d'aglutinar esforços i aprofitar sinergies iniciades en altres activitat, o simplement per fer valer un non amb més tradició i més conegut al mercat. Aquest es un element sobre el que caldria fer una reflexió ampla i de mires obertes.

Prioritat

La creació de la marca turístico-cultural resulta un aspecte important per poder fer viable la gestió i conservació dels bens restaurats i ficats en valor. A pesar d'això, la seua prioritat és secundaria, i el seu moment d'inici vindria directament lligada a la finalització dels treballs als diferents recursos i al procés de creació de productes.

La seua Prioritat es de 2 (Baixa).

Costos

Els costos de l'acció són baixos, tenint en compte que es tractaria primer d'iniciar un procés de reflexió al voltant de l'extensió territorial de la iniciativa, sense pràcticament implicacions econòmiques, sinó més be d'interès per part de l'administració local i de capacitat de convocatòria, per a continuació dur a terme una contractació a una consultora que s'encarregaria del disseny i la integració dels productes a una imatge de marca.

Costos procés de reflexió: 1 (Molt baixos)

Costos de contractació per al disseny: 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

Terme municipal de Tavernes de la Valldigna, i Valldigna-Safor.

Fonts de finançament

- Conselleria de Turisme de la Generalitat Valenciana. Pla de Competitivitat 2009-2011 del sector turístic de la Comunitat Valenciana. (http://www.comunidadvalenciana.org/opencms/opencms/turisme/es/contents/subvencion/sector_privado/sector_privado.html)
- Ministerio de Industria, Turismo i Comercio. Ayudas al sector del Turismo; Soporte i promoción de destinos turísticos. (<http://www.mityc.es/PortalAyudas/Paginas/AyudasSeccion.aspx?seccion=Turismo>)

LÍNIA 5. Difusió dels productes turístics-culturals

Tal i com s'indica a la línia estratègica nº4, una vegada recuperats i posats en valor els recursos culturals més representatius del municipi, és molt important definir accions que estiguen encaminades a assegurar la viabilitat de la gestió, el manteniment i la conservació del conjunt de productes finalment generats. Aquesta situació, al igual que la vinculada a la generació d'una marca identitària de l'oferta turístico-cultural, passa per dur a terme un pla de difusió.

El pla de difusió ha de tindre com objectiu principal, fer arribar l'oferta turístico-cultural del municipi als potencials mercats emissors de possibles visitants. Per poder aconseguir eixe principal objectiu, en primer lloc caldrà definir el perfil del visitant tipus al què es vol fer arribar la informació. Definit el perfil, arribarà el moment de triar el canals o mitjans que es consideren més apropiats.

Aquesta Línia 5 conté la següent actuació:

5.1 Pla de difusió dels productes turístics-culturals.

ACTUACIÓ 5.1 Pla de Difusió del productes turístics-culturals

De què es tracta?

Es tracta de dissenyar i posar en marxa un pla de difusió dels productes turístics-culturals creats al municipi de Tavernes de la Valldigna.

Motivació (per què)

Amb la finalitat de donar a conèixer el conjunt de productes turístics que en deriven de la recuperació i la posada en valor del recursos culturals més representatius del municipi, i perquè tinguen una perspectiva de viabilitat en majors garanties, resulta fonamental iniciar accions de difusió que arriben als mercats dels potencials emissors de visitants.

Qui ha de liderar i participar?

Aquesta acció hauria d'estar liderada pel propi Ajuntament, implicant com a mínim a departaments amb connotacions econòmiques i de comunicació. Es deuria iniciar el procediment per realitzar la contractació d'una consultora que s'encarregaria de dur a terme el pla de difusió.

Prioritat

El pla de difusió resulta una ferramenta important per poder fer viable la gestió, el manteniment i la conservació dels bens restaurat i ficats en valor. A pesar d'això, la seua prioritat és secundària, i el seu moment d'inici vindria directament lligada a la finalització dels treballs als diferents recursos, al procés de creació de productes i a la creació de la marca territorial.

La seua Prioritat es d'1 (Molt Baixa).

Costos

Els costos de l'acció són baixos, tenint en compte que es tractaria de dur a terme una contractació d'una consultora que s'encarregaria del disseny i la ficada en marxa del pla de difusió.

Costos de contractació per al disseny: 2 (Baixos)

Àmbit de l'Acció

Terme municipal de Tavernes de la Valldigna.

Fonts de finançament

- Conselleria de Turisme de la Generalitat Valenciana. Pla de Competitivitat 2009-2011 del sector turístic de la Comunitat Valenciana. (http://www.comunidadvalenciana.org/opencms/opencms/turisme/es/contents/subvencion/sector_privado/sector_privado.html)
- Ministerio de Industria, Turismo i Comercio. Ayudas al sector del Turismo; Soporte i promoción de destinos turísticos. (<http://www.mityc.es/PortalAyudas/Paginas/AyudasSeccion.aspx?seccion=Turismo>)

8 Referències bibliogràfiques

- FORN, M. y PASCUAL, J. M. *La planificación estratégica territorial. Aplicación a los municipios*. Diputación de Barcelona, Barcelona, 1995.
- Morales Miranda, Jorge, 2000, *Claves para la interpretación del patrimonio: un valioso apoyo a la gestión. natural* [en línea] Centro de Estudios Agrarios y Ambientales, Chile. Disponible en <http://www.ceachile.cl/revista/ARCHIVOS%20PDF/GA%206%20Morales%202000.pdf> [15 agost de 2010]
- Delgado, Eduard, *Planificación cultural contra espacio público*. Barcelona: Fundació Interarts, en *Karis*, n. 11, 2001, pp. 49-61.
- Ferrairó Salvador, Josep M^a; Romagera Peralta, Fermí; Villaplana Ferrer, Jesús. *On el verd acarona el blau: el medi natural de la Valldigna*. Edicions La Xara, Simat de la Valldigna, 2002.
- Torres i Faus, Francesc. *La Valldigna, Terme i Territori*, edicions La Xara, Simat de la Valldigna, 2003.
- Reglamento tipo de participación ciudadana*, Comisión ejecutiva de la Federación Española de Municipios y Provincias, Madrid, España, abril de 2005.
- Moragues Cortada, Damián, 2006, *Turismo, cultura i desenvolupament*, [en línea], Agencia Espanyola de Cooperació Internacional, Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. Disponible en <http://www.aecid.es/export/sites/default/web/galerias/cooperacion/Cultural/descargas/02-Turismo.CxD.pdf> [05 de juliol de 2010]
- Miralles, Eduard, 2006, *For an organised cultural citizenship. Para el proyecto Active citizens, local cultures, European politics*; [en línea], ECF, ECUMEST, Interarts and South East Europe TV Exchanges; Disponible en <http://www.policiesforculture.org> [08 agost de 2010].
- Rausell, Abeledo, Carrasco, Martínez, 2007 *Cultura. Estrategia para el desarrollo local*, [en línea], Agencia Espanyola de Cooperació Internacional, Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación. Disponible en <http://www.aecid.es/export/sites/default/web/galerias/cooperacion/Cultural/descargas/04-CulturaEstrategia.pdf> [05 de juliol de 2010]
- Pascual, Jordi, Dragojevic, Sanjin. *Guía para la participación ciudadana en el desarrollo de políticas culturales locales para ciudades europeas*, Hanneloes Weeda_Fundacion Europea de la Cultura, 1^aed., 2007, pp. 70.
- Escrivà Chover, Mª Isabel. *La Valldigna. Vestigis del passat*. Mancomunitat de la Valldigna, Sueca, 2008.
- Noguera Tur, Joan, *Pensamiento y planificación estratégica: definición e implementación de estrategias de desarrollo*, Gestió i Promoció del Desenvolupament Local, serie d'Estudis i Documents de la col·lecció Desenvolupament Territorial, València, Institut Interuniversitari de

Desenvolupament Local, serie de Publicacions de la Universitat de València, 2009, pp.57-84.

Valenzuela Rubio, M., *“Ciudad y Sostenibilidad, el mayor reto urbano del siglo XXI”*, Lurralde Investigaciones Espaciales, 2009 n°32, pp.404-436.

“Cultural Industries”, Policy Area – Structural and Cohesion Policy Culture and Educatio [en línea]. Disponible en http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/LibraryDossierCulturalindustries_/LibraryDossierCulturalindustries_EN.pdf [9 setembre 2010]

Sen, Amartia, *Culture and Development* [Disponible en línea] <http://www.pyinnya.com/wp-content/uploads/2008/04/culture-and-development.pdf> [4 agost 2010]

“Buena práctica en participación ciudadana”, I Distinción del Observatorio Internacional de la Democracia Participativa [en línea]. Disponible en http://www.oidp.net/es/v_distincion.php [4 agost 2010]

<http://www.agenda21culture.net/>

Generalitat Valenciana, Consellería Medi Ambient, Aigua Urbanisme i Vivenda, (2009) Participación, Sistemática Técnicas y Procesos. Estrategia Territorial CV. [en línea] Generalitat Valenciana. Disponible en <http://www.cma.gva.es/web/indice.aspx?nodo=65587&idioma=C> [10 juliol de 2010]

Generalitat Valenciana, Consellería Medi Ambient, Aigua Urbanisme i Vivenda, (2009) Objetivo 13. Patrimonio Cultural. Estrategia Territorial CV. [en línea] Generalitat Valenciana. Disponible en <http://www.cma.gva.es/web/indice.aspx?nodo=65587&idioma=C> [10 juliol de 2010]

Generalitat Valenciana, Consellería Medi Ambient, Aigua Urbanisme i Vivenda, (2009) Objetivo 25. Gobernanza territorial. Estrategia Territorial CV. [en línea] Generalitat Valenciana. Disponible en <http://www.cma.gva.es/web/indice.aspx?nodo=65587&idioma=C> [10 juliol de 2010]

Entrada “Cultura” en el Dictionary of the Social Sciences, Gould and Kolb, [en línea]. Londres, 1958, Traducido por Tomás Austin M.

9 Annexes

9.1 Annex 1. Model fitxes treball de camp

FICHA TRABAJO DE CAMPO		
RECURSO:		REFERENCIA:
CARACTERIZACIÓN DEL RECURSO		
ACCESIBILIDAD: (Otras Anotaciones...)	EXTERNA (AL ÁREA): Muy Buena ☐ Buena ☐ Regular ☐ Mala ☐ Muy Mala ☐	INTERNA (AL RECURSO): Sendero ☐ Camino tierra ☐ Camino asfaltado ☐ Calle urbana ☐ Carretera ☐
CONDICIONES DEL EMPLAZAMIENTO Y SU ENTORNO: (Otras Anotaciones...)		
Muy Buena ☐ Buena ☐ Regular ☐ Mala ☐ Muy Mala ☐		
ESTADO DE CONSERVACIÓN: (Otras Anotaciones...)		
Muy Bueno Estado ☐ Buen Estado ☐ Se Mantiene ☐ Semi-Ruina ☐ Ruinas ☐		
VISIBILIDAD DEL RECURSO (observación directa <i>In Situ</i>):	Desde la Lejanía: Muy Visible ☐ Visible ☐ Poco Visible ☐ No Visible ☐	Desde las Proximidades: Muy Visible ☐ Visible ☐ Poco Visible ☐ No Visible ☐
SERVICIOS DISPONIBLES: Existentes ☐ No Existentes ☐	Servicios Básicos: Aseos ☐ Asientos ☐ Kiosco de Bebidas ☐ Otros: ☐	Servicios Avanzados: Atención al visitante ☐ Guías de Recorrido ☐ Bar ☐ Otros: ☐
POTENCIAL TURÍSTICO Y CULTURAL A PRIORI:	Turístico-Cultural: Muy Alto ☐ Alto ☐ Medio ☐ Bajo ☐ Muy Bajo ☐	Únicamente Cultural: Muy Alto ☐ Alto ☐ Medio ☐ Bajo ☐ Muy Bajo ☐

9.2 **Annex 2. Model entrevistes agents municipals**

Guía de Seguimiento Entrevista Técnica de Cultura

Lugar de realización de la entrevista: Casa de Cultura de Tavernes de la Valldigna.

Preguntas o Temas Relevantes a Tratar:

- 1- Introducción.** Breve explicación de la finalidad y los principales objetivos del estudio de Valorización de los recursos culturales de Tavernes de la Valldigna. Objetivo Principal: Diseñar una Estrategia de Valorización de los Recursos culturales. Otros: Mejorar la oferta turística y cultural del municipio, siendo ambos procesos complementarios. Definir estrategias de conservación y gestión del conjunto de los recursos culturales.
- 2- Motivos por los que se decide entrevistar a la Técnica de Cultura.** La principal finalidad de la entrevista, consiste en intentar caracterizar y definir las principales cuestiones vinculada al *patrimonio inmaterial y simbólico* del municipio.
- 3- Festival Internacional “Sete Sois, Sete Luas”:**
  - 1- Principales características que lo definen; ¿Origen?, ¿Evolución? ¿En qué consiste?, ¿Cuándo se celebra?, ¿Dónde?... etc.
  - 2- Grado de repercusión o Impacto de su celebración. Escala nacional e Internacional.
  - 3- Perspectivas de Futuro. ¿Centrum?.
- 4- Encuentro Internacional de Dramaturgia:**
  1. Principales características que lo definen; ¿Origen?, ¿Evolución? ¿En qué consiste?, ¿Cuándo se celebra?, ¿Dónde?... etc.
  2. Grado de repercusión o Impacto de su celebración. Escala nacional e Internacional.
  3. Perspectivas de Futuro.
- 5- El día 15 de marzo, se celebra el día de la Valldigna.** ¿Podría definirme que actividades culturales de interés se realizan?.
- 6- Del 15 al 19 de marzo, se celebra la fiesta de las Fallas.** ¿Las fallas realizan una importante labor cultural y artística, no únicamente durante esos días festivos, podría indicarnos, en qué consiste?.
- 7- Las fiestas Patronales que se celebran la Primera semana de septiembre,** tienen una programación cultural, podría indicarnos aproximadamente en qué consisten? ¿Cambian mucho se años en año?.
- 8- Celebración del 9 de octubre.** ¿Realización de Danzas Tradicionales?. Bailes Tradicionales, evolución y repercusión actual en la sociedad de Tavernes.
- 9- Fiesta de Santa Cecilia.** Patrona de los Músicos. Actividades Culturales organizadas al respecto.
- 10- A parte de estas actividades,** ¿Existen otras actividades a destacar?, ¿Existe una programación anual de actividades culturales?.
- 11- Otro tipo de Costumbre o tradiciones destacables.**

Guía de Seguimiento Entrevista Técnicos de Turismo y Comercio

Lugar de realización de la entrevista: Casa dels Jubilats, Centro Asociado del Servef, Sede COFAE.

Preguntas o Temas Relevantes a Tratar:

1- Introducción. Breve explicación de la finalidad y los principales objetivos del estudio de Valorización de los recursos culturales de Tavernes de la Valldigna.

Objetivo Principal: Diseñar una Estrategia de Valorización de los Recursos culturales.

Otros: Mejorar la oferta turística y cultural del municipio, siendo ambos procesos complementarios. Definir estrategias de conservación y gestión del conjunto de los recursos culturales.

2- Motivos por los que se decide entrevistar al Técnico de Turismo y Comercio. La principal finalidad de la entrevista, consiste en intentar caracterizar y definir el perfil del turista o visitante del municipio e identificar el rol turístico existente, así como indicar las principales líneas de actuación por parte de la administración local en el fomento del turismo y el comercio.

3- Podría definirme brevemente el Rol turístico Predominante en el Municipio:

4- Principales características que lo definen; tipo de Oferta, Alojamiento, Restauración, Shopping, otras Posibilidades de consumo... etc.

5- Actividades complementarias al Mismo.

4- En relación a ese Rol Turístico Actual, Podría definirme el perfil del turista o visitante del municipio:

4. Principales características que lo definen; ¿Procedencia?, ¿Preferencias de Alojamiento?.

5. Actividades de ocio complementarias que suelen realizar.

5- ¿Existe actualmente algún tipo de vinculo, que relacione el rol turístico predominante actual, con los recursos culturales y patrimoniales existentes en el municipio y en el conjunto de la Valldigna?.

Ferias y Fiestas (Turismo y Comercio). Organización por Orden Cronológico.

9.3 Annex 3. Model de qüestionari per als membres de la Comissió de Diagnòstic i Propostes

Este cuestionario pretende que los miembros de la Comisión reflexionen sobre la situación de los recursos culturales de Tavernes a partir de la exposición de resultados del diagnóstico técnico. Nos interesan sobre todo las propuestas para resolver los problemas detectados y aprovechar los puntos fuertes. El cuestionario servirá para proporcionar una información de apoyo valiosa al equipo técnico y también para que los miembros de la Comisión estructuren y organicen sus ideas con anterioridad a la puesta en común y discusión conjunta.

A. PERFIL DEL ENCUESTADO

- 1. Ocupación (describa brevemente el sector en que trabaja y la especialización de su organización).**

- 2. Organización, asociación o institución a que pertenece**

- 3. Años que lleva residiendo en Tavernes** _____

B. ¿HACIA DÓNDE DEBE DIRIGIRSE LA ESTRATEGIA TURÍSTICO-CULTURAL DEL MUNICIPIO?

- 4. Una vez que se han expuesto los resultados de la fase de diagnóstico, ¿Cuáles cree que son los principales objetivos que debe tener Tavernes en este tema?**

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

- _____
_____
_____
_____
_____
_____

C. ESTRATEGIAS PARA ALCANZAR LOS OBJETIVOS PROPUESTOS

5. En las preguntas anteriores ha identificado los objetivos que debe perseguir Tavernes en lo que respecta a la recuperación y valorización de recursos culturales. En esta pregunta se le pide que seleccione los 5 objetivos principales y haga una propuesta para lograrlos (utilice más páginas si las necesita).

	Estrategia propuesta	Agentes implicados
Objetivo 1 _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____		
Objetivo 2 _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____		
Objetivo 3 _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____		
Objetivo 4 _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____		

